

FAKULTA PRÁVNICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Plzeň 2013

Jitka Machová Nová

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická**

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Porovnání exekuce správní a soudní

Předkládá : Jitka Machová Nová
Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Jan Lego, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Porovnání exekuce správní a soudní“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Poděkování

V prvé řadě mé poděkování patří mému zaměstnavateli, který mi při psaní práce vycházel vstříc a poskytl dostatek času na její zpracování. Dále bych chtěla poděkovat rodině za podporu a trpělivost. Poděkování patří také vedoucímu práce, a to zejména za poskytnuté konzultace.

1. Obsah

1.	Obsah	
2.	Úvod.....	str. 1
3.	Historický vývoj exekuce správní.....	str. 2
4.	Historický vývoj exekuce soudní a výkonu rozhodnutí.....	str. 9
5.	Exekuční tituly.....	str. 13
5.1.	Exekuční tituly podle zákona č. 500/2004Sb., správní řád.....	str. 15
5.2.	Exekuční titul podle zákona číslo 280/2009Sb., daňový řád.....	str.15
5.3.	Exekuční titul podle zákona číslo 120/2001Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti.....	str. 16
6.	Druhy exekucí a jejich provedení.....	str. 18
6.1.	Exekuce správní – obecně.....	str. 18
6.1.1.	Nařízení exekuce - nepeněžitá plnění.....	str. 20
6.1.2.	Exekuční příkaz.....	str. 21
6.1.3.	Odložení a přerušeni exekuce.....	str. 22
6.1.4.	Zastavení exekuce.....	str. 23
6.1.5.	Náklady exekuce.....	str. 23
6.1.6.	Námítky.....	str. 24
6.2.	Způsoby provedení správní exekuce na nepeněžitá plnění podle zákona č. 500/2004Sb., v platném znění, správní řád.....	str. 25
6.2.1.	Exekuce provedením náhradního výkonu.....	str. 25
6.2.2.	Exekuce přímým vynucením.....	str. 26
6.2.3.	Odebrání movité věci.....	str. 27
6.2.4.	Předvedení.....	str. 28
6.2.5.	Uložení donucovacích pokut.....	str. 28
6.3	Správní exekuce na peněžitá plnění podle zákona č. 280/2009Sb., v platném znění, daňový řád	str. 29
6.3.1.	Odklad a zastavení daňové exekuce.....	str. 30
6.3.2.	Exekuční náklady.....	str. 31
6.4	Způsoby provedení správní exekuce na peněžitá plnění podle zákona č.280/2009Sb.,v platném znění, daňový řád.....	str. 31
6.4.1.	Daňová exekuce srážkami mzdy.....	str. 32

6.4.2.	Daňová exekuce příkázáním pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb.....	str. 33
6.4.3.	Daňová exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky....	str. 33
6.4.4.	Daňová exekuce jiných majetkových práv.....	str. 34
6.4.5.	Daňová exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí.....	str. 34
6.5.	Exekuce soudní – obecně.....	str. 34
6.6.	Soudní výkon rozhodnutí.....	str. 35
6.6.1.	Provedení výkonu rozhodnutí.....	str. 38
6.6.2.	Odklad provedení výkonu.....	str. 38
6.6.3.	Zastavení výkonu rozhodnutí.....	str. 39
6.6.4.	Náklady výkonu rozhodnutí.....	str. 40
6.6.5.	Způsoby provedení výkonu rozhodnutí.....	str. 41
6.7.	Exekuce podle zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád).....	str. 41
6.7.1.	Odklad exekuce.....	str. 46
6.7.2.	Zastavení exekuce.....	str. 46
6.7.3.	Způsoby provedení exekuce.....	str. 47
6.7.4.	Náklady exekuce.....	str. 48
7.	Souběh výkonů rozhodnutí.....	str. 49
8.	Rozdíly mezi exekucí správní a soudní.....	str. 50
9.	Závěr.....	str. 54
10.	Resume.....	str. 56
	Prameny.....	str. 58

2. Úvod

Tématem mé bakalářské práce je „Porovnání exekuce správní a soudní“. Jedná se o téma v dnešní době více než aktuální, neboť zadluženost a platební neschopnost fyzických, ale i právnických osob vzrůstá a je předpoklad, že v dohledné době nedojde k výraznější změně.

V práci se budu snažit popsat především podmínky, za jakých je možné jednotlivé typy exekuce provést. Nebudu se úplně zabývat jednotlivými formami exekucí, ale spíše se zaměřím na obecné předpoklady, podmínky, za kterých je možné exekuci nařídit, exekučními tituly apod.

Nejprve se zaměřím na historický vývoj jednotlivých exekucí, když si myslím, že je důležité vědět, co předcházelo dnešní právní úpravě, neboť ne zřídka je právě vycházeno z úprav dřívějších, které jsou pouze přizpůsobovány současnému vývoji společnosti.

Dále se zaměřím na problematiku exekučních titulů. Exekuční tituly jsou základem proto, aby mohla být exekuce provedena, je tedy třeba jim věnovat značnou část pozornosti. Zabývat se budu jak exekučním titulem obecně, jeho náležitostmi, problematikou jeho vykonatelnosti atd., ale také se zaměřím na exekuční tituly podle toho, zda se jedná o exekuční titul jako podklad exekuce správní nebo soudní.

Následně rozeberu jednotlivé druhy exekucí. Nejprve se budu soustředit na exekuci správní, kdy tuto popíši v obecné rovině a následně se lehce dotknu jednotlivých forem jejího provedení. Poté přejdu k exekuci soudní, kterou postihnu zcela totožným způsobem.

Letmo se pak dotknu i možnosti souběhu exekucí. Tato problematika není moc obširná a nepokládám za nutné se jí zabývat nějak do podrobností, protože ne úplně s tématem souvisí. Nicméně na druhou stranu považuji za potřebné i na tuto možnost upozornit.

V závěrečné kapitole se budu snažit jasně vymežit rozdíly, které mezi exekucí správní a soudní jsou. Opět se nebudu zabývat jednotlivými způsoby provedení exekuce, ale spíše obecnými zásadami jejího provedení.

Cílem této práce je jasně definovat exekuci správní a exekuci soudní, a to se všemi jejími aspekty a následně vymežit jejich rozdíly.

3. Historický vývoj exekuce správní

První právní úpravou, kterou se mi podařilo dohledat, jejímž předmětem bylo zakotvení správní, v tomto případě je správné označení politické, exekuce, bylo Vládní nařízení č. 8/1928, o věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení) (dále jen „nařízení“). Toto nařízení bylo nařízením i z dnešního pohledu, co se exekucí týče, velmi propracovaným. Exekuční, nebo-li vykonávací, řízení bylo zakotveno v části druhé nařízení, § 90 až § 126, kdy v Hlavě I jsou uvedena obecná ustanovení a v Hlavě II ustanovení týkající se přímo výkonu rozhodnutí. Nařízení rozděluje exekuci na politickou a soudní a určuje, že exekučními tituly jsou pouze vykonatelná rozhodnutí úřadů.

Vykonatelná rozhodnutí jsou taková rozhodnutí, proti kterým není již přípustný opravný prostředek, nebo proti kterým nemá opravný prostředek odkladný účinek. V ust. § 92 se nařízení zabývá otázkou exekučních úřadů, kdy podle tohoto ustanovení jsou exekučními úřady úřady okresní a příslušnost exekučního úřadu se posuzuje podle místa, kde se nachází věci, které mají být předmětem exekuce. Exekuci nařizuje příslušný úřad, který je v postavení vymáhajícího věřitele, a to ale pouze v případě, kdy se nejedná o plnění, která se vymáhají pouze na návrh. V ust. § 93 odst. 3 nařízení je uvedeno : „Soudní exekuce se koná podle ustanovení exekučního řádu (zákona), politická exekuce podle následujících ustanovení.“¹ Z tohoto ustanovení jasně vyplývá rozlišení mezi exekucí správní a soudní, a že exekuce politická jest exekucí správní. V žádném z pozdějších předpisů se snad takovéto ustanovení nenachází. V obecných ustanoveních je mj. dále uvedena možnost tzv. předběžného opatření, což je institut, který nebyl v rámci výkonu rozhodnutí, nebo exekuce, zvláště v období totalitního režimu upravován. Předběžné, nebo jak je v nařízení uvedeno prozatímní, opatření lze nařídit buď z povinnosti úřední nebo též na návrh oprávněné osoby, a to v případě, že hrozí nebezpečí, že by povinný nakládal s majetkem podléhajícím výkonu rozhodnutí, nebo že by došlo jiným způsobem k jeho zmaření. Než dojde k vlastnímu exekučnímu řízení, je úřad povinen zaslat povinnému do jeho vlastních rukou příkaz k plnění, pokud příkaz neobsahuje už samotné rozhodnutí o nařízení exekuce. V případě, že úřad zjistí, že proti totožné osobě a na tytéž věci je vedena zároveň exekuce soudní, je provedením

1 Vládní nařízení ze dne 13.1.1928 číslo 8/1928Sb.

exekuce požádán soud. Pokud je však zjištěno, že je proti téže osobě pro shodný nárok vedena též soudní exekuce, exekuce politická se zastaví². Z uvedeného lze mít za důvodné, že exekuce soudní má přednost před exekucí politickou.

Exekuční orgán může k výkonu exekuce použít dalších svých orgánů, orgánů ve věcech berních exekucí, obecních orgánů. K samotnému výkonu může být použita součinnost bezpečnostního orgánu nebo i vojska.

Nařízení upravuje také možnost odkladu exekuce.³ Zrušení exekučních úkonů je možné pouze v případě, pokud nastaly okolnosti, pro které se stává exekuce nedůvodnou. Takovýmto důvodem je zejména splnění povinnosti, tedy plné poskytnutí plnění povinného oprávněnému.

Nařízení rozlišuje exekuci na plnění peněžitá a nepeněžitá. Peněžitá plnění je možné vymoci zabavením a nuceným prodejem hmotných movitých věcí povinného. V případě, že jsou některé věci povinného vyloučeny z exekuce soudní, jsou zároveň vyloučeny i z exekuce politické. Zabavení upravuje ust. § 105 až § 112 nařízení, dle kterých je možné zabavit věci, jenž jsou ve vlastnictví povinného, a to v hodnotě, která odpovídá vymáhané částce. V uvedených ustanoveních je dále uveden přesný postup při zabavení. Následující ustanovení nařízení, tj. § 113 a § 122, se zabývají nuceným prodejem, který se provádí formou dražby.

Plnění nepeněžitá je možné vymoci náhradím výkonem, nepřímým nebo přímým donucením. Nepřímým donucením je zde myšlen závazek něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět.

Další právní úpravou zabývající se exekučním řízením ve věcech správních bylo Vládní nařízení č. 20/1955, o řízení ve věcech správních. Exekuční řízení je zde obsaženo v ustanoveních § 44 až §48 tedy v pouhých pěti paragrafech, a to v samotném závěru tohoto nařízení. V citovaných ustanoveních je zcela obecně řešeno, co může sloužit jako podklad exekuce⁴, vykonatelnost rozhodnutí⁵, nároky, které lze vymáhat správní exekucí⁶ a prostředky, jichž lze využít k vymožené nepeněžitých nároků.⁷ V ust. § 48, tedy posledním ustanovením týkající se správní exekuce, se hovoří o tom, že podrobnější předpisy, které se v exekučním řízení užívají „budou vydány vyhláškou

2 §98 vládního nařízení ze dne 13.1.1928 číslo 8/1928Sb.

3 §102 vládního nařízení ze dne 13.1.1928 číslo 8/1928Sb.

4 §44 vládního nařízení č. 20/1955, o řízení ve věcech správních

5 §45 vládního nařízení č. 20/1955, o řízení ve věcech správních

6 §46 vládního nařízení č. 20/1955, o řízení ve věcech správních

7 §47 vládního nařízení č. 20/1955, o řízení ve věcech správních

ministerstva spravedlnosti“.⁸

Dle této právní úpravy byl tzv. exekučním titulem „vykonatelné rozhodnutí ústředních úřadů a smírů jimi uzavřenými; vykonatelné rozhodnutí výkonných orgánů národních výborů a smírů před ním uzavřených; vykonatelné rozhodnutí jiných správních orgánů, je-li tak stanoveno zvláštním předpisem, a za stejných podmínek též na podkladě smírů před nimi uzavřených a vykonatelné výkazy nedoplatků sestavených ústředními úřady nebo výkonnými orgány národních výborů; vykonatelné výkazy nedoplatků sestavených jinými orgány, pokud je tak stanoveno zvláštním nařízením“.⁹ Veškerá tato rozhodnutí pak mohla být i podkladem pro exekuci soudní. Správní exekucí bylo možné vymáhat peněžité nároky, a to v případě, pokud nešlo o exekuci na věci movité a práva s nimi spojené. Dále se jednalo o nároky na vydání nebo dodání věci movité, nároky na splnění povinnosti něco konat, něčeho se zdržet nebo něco trpět a v neposlední řadě o nároky na vyklizení nemovité věci nebo její části. Právní úprava z roku 1955 se zabývala pouze exekucí k vymáhání nepeněžitých nároků a nikterak nezmiňovala nároky peněžité. Tyto nároky bylo možné vymoci náhradním výkonem, nepřímým donucením peněžitou pokutou a přímým donucením. Podrobněji se těmto institutům právní úprava nevěnovala.

Následující právní úpravou správní exekuce bylo Vládní nařízení č. 91/1961, o správním řízení, které nabylo účinnosti dnem 1.6.1960, a jímž byla zrušena předchozí právní úprava. Správní exekuce byla upravena v ustanoveních § 26 až § 30, tedy opět v pouhých pěti paragrafech. Stejně jako v předchozí úpravě, zde bylo stanoveno, co může být exekučním titulem, což se oproti předchozí úpravě v zásadě nezměnilo. Exekučním titulem tedy mohlo být rozhodnutí národních výborů, smíry před nimi uzavřené a výkazy nedoplatků jimi sestavené. Jedinou odchylkou od předchozí úpravy je skutečnost, že se jednalo pouze o rozhodnutí, smíry nebo výkazy nedoplatků národních výborů, což souvisí zejména s vývojem a proměnou správních úřadů. Zcela ve shodě zůstalo znění o skutečnosti, kdy se rozhodnutí, jenž má být užito jako exekuční titul, stává vykonatelným. Stejně tak zůstala ve shodě skutečnost, že vše, co může být exekučním titulem pro správní exekuci, může být i exekučním titulem pro exekuci soudní. V ustanovení § 27 je pak upraveno, který z úřadů správní exekuci provádí, tj. „Správní exekuci provádí místní (městský) národní výbor, pokud její výkon zvláštní

⁸ Vládní nařízení číslo 20/1955Sb., o řízení ve věcech správních

⁹ §44 vládního nařízení č. 20/1955, o řízení ve věcech správních

předpisy nesvěřují okresnímu národnímu výboru nebo pokud si její výkon okresní národní výbor nevyhradil.“¹⁰ Předchozí právní úprava se problémem místní příslušnosti úřadu k provedení správní exekuce nezabývala. Dalším rozdílem mezi touto a předchozí úpravou spočívá v podrobnější úpravě exekuce na nepeněžitě nároky a konkrétním odkazu na zvláštní předpisy v případě exekuce na nároky peněžitě. Tím, že došlo k rozdělení těchto dvou druhů exekucí, došlo také k zúžení prostředků k provedení exekuce na nepeněžitě nároky, a to pouze na náhradní výkon a peněžitou pokutu. Dalším zásadním rozdílem mezi právní úpravou z roku 1955 a touto, z roku 1960, je možnost podání proti jednotlivým exekučním úkonům nebo opatřením námitku národnímu výboru, který exekuci provádí. Mimo možnosti podání námitek je zde i zcela nově upraveno, kdy a za jakých podmínek mají námitky odkladný účinek. Dle mého názoru je toto ustanovení ve věcech exekucí zcela převratné, když do té doby nebylo o možnosti jakkoliv se proti úkonům exekuce účinně bránit, ničeho uvedeno. Jak jsem již zmiňovala problematika exekucí na peněžitě nároky není řešena ani v této úpravě, ale oproti úpravě předešlé, je zde již uveden konkrétní odkaz, podle jakých předpisů tuto exekuci provést, a to konkrétně v ustanovení § 30, který říká „Postup při správní exekuci pro pohledávky daní a poplatků upravují zvláštní předpisy. O postupu při správní exekuci pro ostatní peněžitě nároky platí obdobně předpisy o postupu při správní exekuci pro pohledávky daní.“¹¹

Uvedený předpis byl zrušen zákonem č. 71/1967Sb., o správním řízení (správní řád), ze dne 29.6.1967, který nabyl účinnosti dne 1.1.1968. Na první pohled zřetelným rozdílem mezi úpravou z roku 1960 a úpravami dřívějším a touto úpravou je, že do této doby bylo správní řízení upraveno vládním nařízením, kdežto od roku 1967, resp. 1968, kdy nastala účinnost nové právní úpravy, tak bylo již zákonem. Dalším rozdílem je, že dosud se hovořilo o správní *exekuci*, kdežto nyní jde o *výkon rozhodnutí*. Výkon rozhodnutí je upraven v ustanoveních § 71 – § 80, tedy v deseti paragrafech. Není to úprava, co do počtu ustanovení, o moc obsáhlejší než úpravy předchozí, ale lze mít za to, že je již podrobnější. V prvním ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí je opět zmíněno, co může být „exekučním titulem“, tj. vykonatelné rozhodnutí, smír schválený správním orgánem nebo výkaz nedoplatků jím sestavený. Ustanovení o výkonu rozhodnutí se však již nezabývají problematikou vykonatelnosti, když je v ustanovení

10 Vládní nařízení číslo 91/1960, o správním řízení

11 §30 Vládního nařízení číslo 91/1961Sb., o správním řízení

§ 71 odst. 1 uveden odkaz na příslušné ustanovení vykonatelností rozhodnutí se zabývající.¹² Novým ustanovením je zde ustanovení o době, po kterou lze nejpozději výkon rozhodnutí provést, která je stanovena na dobu tří let po uplynutí lhůty stanovené pro splnění uložené povinnosti. Takováto lhůta do této doby nebyla nikterak stanovena. Podstatným rozdílem mezi právními úpravami je také fakt, že bylo ustaveno, že výkon rozhodnutí lze provést pouze na návrh účastníka řízení nebo z úřední povinnosti správního orgánu, který vydal rozhodnutí, schválil smír nebo vyhotovil výkaz nedoplatků v prvním stupni. Změnou pouze v názvosloví bylo postihnuto ustanovení o skutečnosti, že na základě vykonatelného správního rozhodnutí lze podat též návrh na soudní výkon rozhodnutí. Tento princip zůstal ve všech právních úpravách prakticky neměnným. Místní příslušností k provedení výkonu rozhodnutí se zabývá ustanovení § 72, který stanoví, že výkon rozhodnutí národního výboru provádí příslušný odbor okresního národního výboru. V případě, že by se jednalo o rozhodnutí městského národního výboru, pak výkon rozhodnutí provede odbor tohoto národního výboru. Místní národní výbor provádí výkon rozhodnutí jenom v případě, že k tomu byl zmocněn příslušným odborem okresního národního výboru. Pokud jde o výkon rozhodnutí jiných správních orgánů, tak ten provádí, pokud není stanoveno jinak, příslušný odbor okresního národního výboru. Významnou „novinkou“ je zakotvení povinnosti orgánu, který výkon rozhodnutí provádí, oznámení zahájení řízení účastníku, jehož se výkon týká a možnosti odložení, upuštění a zastavení výkonu rozhodnutí, což do této doby vůbec upravováno nebylo. Shodně zůstalo s předchozí právní úpravou upravena možnost podání námitek proti jednotlivým úkonům spojeným s výkonem a jejich možný odkladný účinek. Rozdílná je úprava vymáhání jednotlivých plnění, tedy plnění peněžitého a nepeněžitého. Co se týká výkonu nepeněžitých plnění (dříve nároků), tak zde došlo k rozšíření prostředků, jak výkon provést, a to o přímé vynucení uložené povinnosti. V případě vymáhání peněžitých plnění došlo k značnému rozšíření úpravy, kdy do této doby byl upraven pouze odkaz na zvláštní předpis, který postup při výkonu exekuce peněžitých nároků upřesňoval, ale novou právní úpravou bylo stanoveno v ust. § 78 odst. 1, že „výkon rozhodnutí ukládající peněžité plnění se provádí srážkami ze mzdy nebo příkázáním pohledávky“¹³. Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že správní exekuce probíhala zcela a pouze podle v době výkonu platného

12 § 52 odst. 2 zákona č. 71/1967Sb., o správním řízení (správní řád)

13 § 78 odst. 1 zákona číslo 71/1967, o správním řízení

správního řádu.

Poslední a dosud platnou a účinnou úpravou správní exekuce je zákon č. 500/2004Sb., správní řád, účinný od dne 1.1.2006, jímž byl zrušen zákon č. 71/1967Sb., o správním řízení (správní řád). Tato úprava se znovu vrací zpět k pojmu *exekuce* a tato je upravena v hlavě XI, § 103 až § 129. Jak je na první pohled vidno, jedná se o úpravu přibližně ve stejném rozsahu, jako bylo úprava úplně první, tj. Vládní nařízení číslo 8/1928Sb. V prvé řadě je zde upraveno, v jakých případech se podle hlavy XI tohoto zákona postupuje, tedy že dle tohoto zákona je postupováno v případě, že ten, komu byla uložena exekučním titulem povinnost peněžitého nebo nepeněžitého plnění, tuto povinnost v určené lhůtě dobrovolně nesplnil. Dále je definováno, který správní orgán, je správním orgánem oprávněným provedením exekuce. Došlo zde však k užšímu vymezení, co může být exekučním titulem, když toto bylo omezeno pouze na vykonatelné rozhodnutí nebo vykonatelný smír. Oprávnění uplatňovat plnění dobrovolně neposkytnutá má správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo schválil smír nebo osoba oprávněná z exekučního titulu, tedy oprávněný. Oproti předchozí úpravě zde tak došlo k vypuštění podmínky, že výkon rozhodnutí se zahajuje pouze na návrh. Co opět ale zůstalo shodné je skutečnost, že ať již oprávněný správní orgán nebo oprávněný mohou požádat též soud o provedení exekuce, nebo také soudního exekutora. Jedná se o ustanovení v zásadě se od předchozích úprav nelišící se, když v době účinnosti předchozích úprav nebyl institut soudního exekutora znám. Došlo tak pouze k rozšíření možností uplatnění práva z exekučního titulu s ohledem na vývoj právní úpravy.

I zde je rozlišováno mezi exekucí na plnění peněžité a nepeněžité. Jak je stanoveno v ust. § 106, je k provedení exekuce na peněžité plnění příslušný obecný správce daně. Správní řád tedy exekuci na peněžité plnění dále neupravuje.

O to více se pak správní řád zabývá exekucí na plnění nepeněžité, a to v ust. § 107 až § 129. Prostředkem k vymožení nepeněžitého plnění je buď přímé vynucení, do kterého patří vyklizení, odebrání věci, osobní prohlídka a prohlídka bytu a jiných místností a předvedení, a nebo uložení donucovací pokuty.

Když se podíváme zpět do historie, lze říci, že správní exekuce vlastně od roku 1928 velkým vývojem neprošla, když úpravy z let 1955 a 1967 jsou, co se exekucí týká, velice strohé, zatímco úprava z roku 1928 a úprava současná, jsou úpravami podrobnými a propracovanými a v mnoha ohledech úpravami podobnými nebo dokonce

shodnými. Domnívám se, že je to následek režimů, ve kterých jednotlivé úpravy byly účinnými. Zatímco úprava současná a první, tedy z roku 1928, byly úpravami svobodného státu, ostatní úpravy byly účinné za doby totalitního režimu, kde zřejmě nebylo třeba tuto problematiku příliš řešit.

4. Historický vývoj exekuce soudní a výkonu rozhodnutí

Exekuční řízení je a vždy bylo zcela samostatným řízením, které je nezávislé na řízení nalézacím. Nezávislost je dána především tím, že jsou jeho prostřednictvím vymáhány povinnosti uložené nejen soudním rozhodnutím, ale také rozhodnutím správním. Dualismus nalézacího a exekučního řízení je datován již od samého počátku moderního exekučního práva, který je u nás odvozován od přijetí zákona číslo 79/1896 ř.z. ze dne 27.5.1896 o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád) za použití příslušných ustanovení zákona číslo 113/1895 ř.z. ze dne 1.8.1895 o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní). Pro exekuční řízení se výhradně užívalo všeobecných ustanoveníh civilního řádu soudního, pokud exekuční řád nestanovil něco jiného.

Zákon číslo 79/1896 ř.z. ze dne 27.5.1896, o řízení exekučním a zajišťovacím (dále jen „exekuční řád“) byl prvním u nás datujícím se zákonem, jenž upravoval samostatné exekuční řízení prováděné výhradně soudy a byl účinný až do přijetí zákona číslo 142/1950Sb., o řízení ve věcech občanských (občanský soudní řád), který jej zcela nahradil. Pro tuto práci vycházím ze znění zákona platného k 9.5.1945. Exekuční řád byl rozdělen na část první a část druhou.

Část první je označena jako „Exekuce“ a v první oddíle se zabývala exekučními tituly, jenž jsou taxativně vymezeny v ust. §1 exekučního řádu. Mezi exekuční tituly např. patřily konečné rozsudky, platební rozkazy, podmíněné platební rozkazy, smíry, pravoplatná usnesení a rozhodnutí soudů civilních nebo trestních, kterými se ukládají stranám nebo jejich zástupcům peněžité tresty nebo peněžité pokuty, rozsudky živnostenských soudů, platební příkazy nebo výkazy nedoplatků atd. O nařízení, nebo jak se uvádí povolení, exekuce rozhodoval civilní soud, a to na návrh oprávněného. Příslušnost soudu k provedení exekuce se řídí podle toho, v jakém řízení, případně jakým soudem nebo správním úřadem, byl vydán exekuční titul¹⁴. Již v této úpravě je kooperováno s možností, že může být k vedení exekuce příslušno více soudů. V takovém případě si může věřitel zvolit, u kterého z v úvahu přicházejících soudů bude exekuce vedena. Exekuční řád dokonce ve svém ustanovení § 7 stanovil, že exekuce nemůže být provedena v případě, že neuplynula lhůta k plnění, čímž je nepřímo řečeno,

¹⁴ §4 zákona č. 79/1895 ř.z., exekuční řád

že exekuci lze provést pouze na základě vykonatelného exekučního titulu. Mimo exekuce na majetek povinného jakožto fyzické osoby, upravuje exekuční řád i možnost provedení exekuce na majetek obchodní společnosti nebo komanditní společnosti. Při provádění exekuce bylo možné použití i několika exekučních prostředků. Exekuce byla vykonávána z moci úřední, pokud zákon nestanovil něco jiného, a to buď přímo civilními soudy nebo výkonnými orgány, které tak činily z příkazu civilního soudu. Exekučním soudem byl příslušný okresní soud, který mimo vedení exekuce byl příslušný řešit i spory vyplývající z exekučního řízení.¹⁵ Místní příslušnost exekučního soudu je taxativně vymezena v ust. § 18 exekučního řádu.¹⁶ Výkonným orgánem ve smyslu exekučního řádu byl výkonný úředník toho konkrétního soudu, úředník soudní kanceláře a zřízenec. Zajímavým ustanovením je dle mého názoru ust. § 30 exekučního řádu, který praví: „V neděli a svátek, jakož i za nočního času exekuční úkony smějí vykonávány býti toliko v naléhavých případech s povolením přednosta okresního soudu, v jehož obvodu exekuční úkon má býti vykonán. Usnesením, kterým toto dovolení se dává, budiž dlužníkovi k žádosti písemně prokázáno při exekučním úkonu. Proti udělení nebo odepření tohoto dovolení není opravného prostředku.“¹⁷ Exekuční řád dále řeší problematiku smrti dlužníka, námitek proti nároku, zrušení, omezení a odkladu exekuce, přísazného podání a samotném exekučním řízení.

Druhý díl části první exekučního řádu se věnuje výhradně exekuci na peněžité pohledávky. Zaměřuje se na exekuce na nemovité plnění, věnuje se nucenému zřízení zástavního práva. Dále je pak zaměřen na vnučenou správu a nucenou dražbu.

15 § 17 - § 23 zákona č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád) (ve znění platném k 9.5.1945)

16 § 18 zákona č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád) (ve znění platném k 9.5.1945), APSPÍ stanoví, že pokud není v tomto zákoně nic jiného nařízeno, povolán jest zakročit exekuční soud. 1. vede-li se exekuce na nemovitost v tuzemsku ležící a ve veřejné knize zapsanou nebo na práva v knihách zapsaných na takovéto nemovitosti vnučenou správou a nucenou dražbou, bez újmy předpisů §19, okresní soud, u kterého jest vložka o této nemovitosti; je-li však vložka u sborového soudu první stolice, okresní soud v sídle tohoto sborového soudu; vede-li však exekuce nucených zřízení zástavního práva, vždy soud, u kterého jest vložka; 2. vede-li se exekuce na movité nebo zákonem za movité prohlášené věci, které v tuzemsku leží, avšak ve veřejné knize nejsou zapsány, na lodní mlýn v tuzemsku jsoucí nebo na stavení na lodních zřízení, okresní soud, v jehož obvodu věc leží, a to u lodních mlýnů a u stavení, která na lodních jsou zřízena, okresní soud, v jehož obvodu jsou při počátku výkonu exekuce; 3. při exekuci na pohledávky, pokud nejsou knihově zajištěny (čís. 1), okresní soud, u kterého má dlužník svůj obecný soud ve sporných věcech a, není-li takového soudu v tuzemsku, okresní soud, v jehož obvodu jest bydliště, sídlo nebo pobyt poddlužníka, nebo kdyby nebyly známy nebo v tuzemsku, zástava pro pohledávku zřízená; 4. ve všech ostatních případech tuzemský okresní soud, v jehož obvodu jsou při počátku výkonu exekuce věci, na které vedena býti má; nebo nebylo-li takových věcí, okresní soud, v jehož obvodu má býti vykonán první exekuční úkon.

17 § 30 zákona č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád) (ve znění platném k 9.5.1945)

Exekuční řád se pak v samostatné části věnuje exekuci na předměty horního vlastnictví. Všechna tato ustanovení jsou velice podrobná, stanovují přesná pravidla pro provedení exekuce a práva a povinnosti jak strany oprávněné tak povinné osoby. Exekuční řád se také zabývá problematikou postižení movitých věcí a ve své poslední části je zaměřen na faktické postupy při výkonu jednotlivých forem exekucí.

Jak již bylo v počátku této kapitoly uvedeno, exekuční řád číslo 79/1896 ř.z. byl nahrazen zákonem účinným od 1.1.1951 číslo 142/1950Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), který se zabývá otázkou exekučního řízení ve své části třetí, ust. § 427 až § 605. Uvedená ustanovení týkající se exekučního řízení jsou rozdělena do čtyř hlav. V hlavě první je rozebrána problematika účastníků řízení, exekučních titulů, příslušnosti soudu, obsazení soudu, omezení exekuce, postup v řízení atd. Hlava druhá se zabývá problematikou exekuce na peněžitá plnění a hlava třetí exekucí na plnění nepeněžitá. Hlava poslední, tedy čtvrtá, pak řeší exekuční likvidaci. I v této úpravě je stále hovořeno o exekuci, nikoliv výkonu rozhodnutí. K nahrazení pojmu „exekuce“ pojmem „výkon rozhodnutí“ dochází až zákonem číslo 99/1963Sb., občanský soudní řád, jenž je ve znění novel platný do dnes.

Zákon číslo 99/1963Sb., občanský soudní řád (dále jen o.s.ř.) nabyl účinnosti dne 1.4.1963. Vysvětlení této změny můžeme najít v důvodové zprávě k o.s.ř., která praví „Termín exekuce je z minulé doby u našich pracujících příliš spjat s představou tvrdého postupu buržoazního státního aparátu proti dlužníkům, kterými byli ve většině případů dělníci, drobní rolníci a nevýznamní příslušníci inteligence, zatímco jako věřitelé vystupovali především příslušníci vládnoucí třídy kapitalistické. Osnova proto nahrazuje termín exekuce vhodnějším českým názvem výkon rozhodnutí, který plně postihuje smysl ustanovení páté části.“¹⁸ Exekuční, nebo spíše vykonávací, řízení, bylo tak od této úpravy zásadně řešeno pouze jedním předpisem. I nadále však bylo možné použití ustanoveních o nalézacím řízení i pro řízení vykonávací. Významný posun v oblasti výkonu rozhodnutí přinesla novela číslo 519/1991Sb. a číslo 30/2000Sb. Stále však bylo hovořeno pouze o výkonu rozhodnutí a pro tento typ řízení bylo i nadále používáno výhradně ustanoveních o.s.ř.

Nejvýznamnější počinem v oblasti exekucí bylo přijetí zákona číslo 120/2001Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekuční řád“) a o

18 Drápal, L., Bureš J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201-376. Komentář. I.vydání. Praha : C.H.Beck, 2009, str. 2061-2062

změně dalších zákonů. Přijetím této úpravy došlo ke vzniku určité dvojkolejnosti, kdy bylo možné postihovat majetek dlužníka buď soudním výkonem rozhodnutí, který provádí výhradně soud, a nebo prostřednictvím soukromé osoby, kterou byl soudní exekutor. Zajímavostí je, že soudním exekutorům byla prakticky dána při vymáhání dlužných pohledávek větší pravomoc, než mají soudy. V praxi tato dvojkolejnost znamená, že věřitel si sám může zvolit, zda bude jeho pohledávka vymožena prostřednictvím soudu na základě výkonu rozhodnutí, který se řídí příslušnými ustanovením o.s.ř., a nebo zda návrh na exekuci podá prostřednictvím soudního exekutora. I v exekučním řízení vedeném soudním exekutorem však má, resp. měl, soud jisté pravomoci, a to hlavně v oblasti nařízení samotné exekuce, kdy soudní exekutor podal návrh soudu na nařízení exekuce, v případě splnění všech podmínek dané zákonem, soud exekuci nařídil a zároveň pověřil soudního exekutora k jejímu provedení. Záměrně jsem uvedla, že tuto pravomoc soud měl. S účinností od 1.1.2013 totiž došlo k další zásadní změně týkající se hlavně exekučního řízení vedeného soudním exekutorem, když byl přijat zákon číslo 396/2012Sb., na základě kterého došlo k významné změně exekučního řádu, a to zejména v oblasti nařízení exekuce. Podle této novely již soud exekuci nenařizuje, ale pouze pověřuje soudního exekutora k jejímu provedení. Soudní exekutor již následně vydá příslušné rozhodnutí (oznámení) o nařízení exekuce a nadále koná veškeré úkony exekučního řízení. Více se tomuto tématu budu věnovat v kapitole 6.5.

Jak je z výše uvedeného patrné, v oblasti exekučního řízení došlo především v posledních letech k výrazným změnám.

5. Exekuční tituly

Exekučním titulem, ať již podle správního, daňového nebo exekučního řádu, je vždy vykonatelné rozhodnutí mající určité náležitosti. Těmito náležitostmi jsou náležitosti formální a náležitosti materiální.

Materiální znaky exekučního titulu jsou vyjádřeny obsahovou stránkou titulu. Jedná se o přesnou specifikaci práv a především vynutitelných povinností tak, aby nemohlo být pochyb o tom, jaká povinnost má být exekucí vymožena. Mimo tuto část musí exekuční titul zejména obsahovat přesné a určité označení osoby oprávněné a povinné tak, aby tyto nemohly být zaměněné s osobami jinými a přesné vymezení práva a jemu odpovídající povinnosti na plnění a v neposlední řadě musí též obsahovat lhůtu k plnění.

Formálním znakem exekučního titulu je především předepsaná forma titulu, který musí být učiněn písemně.

Soudní exekucí mohou být vymáhána nejen rozhodnutí soudů České republiky, ale také rozhodnutí cizozemské, stejně tak jako rozhodnutí jiných správních orgánů.

Exekucí správní pak mohou být zpravidla použity jako exekuční tituly pouze rozhodnutí správních orgánů. Stejně tak tomu je i u exekuce daňové.

Podstatným znakem exekučního titulu je vykonatelnost. Vykonatelnost znamená, že předmětné rozhodnutí již není možné napadnout opravným prostředkem a zároveň, že uplynula lhůta k plnění v rozhodnutí uvedená. Vykonatelnost může nastat buď současně s právní mocí rozhodnutí, nebo později. Později se stává rozhodnutí vykonatelným v případě, že ve výrokové části rozhodnutí je uvedena lhůta k plnění, tedy lhůta určená povinnému ke splnění jemu uložené povinnosti. V některých případech se může rozhodnutí stát předběžně vykonatelným. Předběžná vykonatelnost nastává v případě, kdy opravný prostředek proti předmětnému rozhodnutí nemá odkladný účinek, tedy fakt, že proti rozhodnutí byl podán opravný prostředek, nemá vliv na jeho vykonatelnost. Případy, kdy opravný prostředek nemá odkladný účinek stanoví zákon, a to jak u exekuce správní, tak i exekuce soudní.

Jakýkoliv exekuční titul by pak měl především obsahovat i tzv. pariční lhůtu, což je vlastně lhůta k plnění. Pokud povinný v této pariční lhůtě nesplní povinnost, uloženou mu exekučním titulem, může oprávněný přistoupit k podání návrhu na

nařízení exekuce.

Každé rozhodnutí, které má být exekučním titulem musí být opatřeno tzv. doložkou právní moci a vykonatelnosti, ve které je uvedeno, kdy nastala právní moc rozhodnutí, a od jakého data je rozhodnutí vykonatelné. Doložku právní moci a vykonatelnost vyznačuje na rozhodnutí, jenž má být exekučním titulem, orgán, které rozhodnutí vydal. Výjimku tvoří notářské a exekutorské zápisy, které se doložkou vykonatelnosti neoznačují, neboť se stávají vykonatelnými uplynutím lhůty k plnění v nich uvedené. Pokud se jedná o rozhodnutí jiných členských států EU, zde oprávněný předloží spolu s předmětným rozhodnutím též potvrzení soudu nebo příslušného orgánu členského státu, ve kterém bylo soudní rozhodnutí vydáno. Potvrzením může být Osvědčení o vykonatelnosti vydané v souladu s článkem 54 nařízení Rady ES č. 44/2001 vydané na příslušném formuláři.

Exekuční titul musí být vykonatelný dříve před tím, než je zahájeno řízení exekuční. Uvedené je důležité zejména z důvodu, aby oprávněný nemohl získat určitou výhodu nad případnými ostatními oprávněnými, kteří podali návrh na nařízení exekuce až poté, co již byl exekuční titul vykonatelný.

V případě exekuce soudní exekuční soud, před tím, než nařídí samotnou exekuci, zkoumá pravdivost a správnost údaje o vykonatelnosti exekučního titulu. Tzn., že zkoumá správnost doručení exekučního titulu účastníkům řízení v nalézacím řízení. Pokud exekuční soud zjistí, že došlo k pochybení při vyznačení právní moci a vykonatelnosti exekučního titulu, a že exekuční titul vykonatelný není, tak exekuční řízení zastaví, a to i po právní moci usnesení, jímž byla exekuce nařízena. Povinnost soudu zabývat se správností údaje vykonatelnosti exekučního titulu byla judikována Nejvyšším soudem, který stanovil, že „okolnosti významné pro závěr, že je podkladové rozhodnutí vykonatelné (případně že nikoliv), zjišťuje soud i v případě, že je opatřeno tzv. doložkou vykonatelnosti (potvrzením vykonatelnosti ve smyslu ust. § 261 odst. 2 o.s.ř.), je-li její správnost jakkoli účastníkem zpochybněna.“¹⁹

19 Usnesení Nejvyššího soudu sp.z. 20Cdo 1261/2005

5.1. Exekuční titul podle zákona č. 500/2004Sb., správní řád

Exekuční titul je vykonatelné rozhodnutí správního orgánu, na základě kterého lze nařídit exekuci, nebo-li vydat exekuční příkaz podle §111 správního řádu nebo exekuční výzvu podle § 109 správního řádu.

Exekučním titulem může být převážně rozhodnutí ve věci samé, tzn. rozhodnutí, kterým jsou zakládána, měněna nebo rušena práva anebo povinnosti určených osob. Dalším rozhodnutím, svým způsobem rozhodnutím specifickým, je *příkaz*. Příkazem lze uložit povinnost v řízení z moci úřední nebo na návrh ve sporném řízení. Příkaz, proti kterému nebyl podán odpor, je pravomocným a vykonatelným rozhodnutím, na základě kterého lze nařídit exekuci. Při vydání příkazu se vychází pouze ze skutkových tvrzení. Řízení o vydání příkazu je řízením zjednodušeným, dalo by se říci zkráceným. Příkaz musí splňovat všechny formální i materiální znaky, stejně jako jiná v řízení vydávaná rozhodnutí. Oproti rozhodnutí ve věci samé je proti příkazu možné podat odpor, a to ve lhůtě osmi dnů ode dne doručení příkazu. V případě, že tak učiněno není, stává se příkaz vykonatelným.

Exekučním titulem může být ale také usnesení procesní povahy, jímž je ukládána nějaká povinnost.

V neposlední řadě může být exekučním titulem i vykonatelný smír uzavřený podle ustanovení § 141 odst. 8 správního řádu, podle kterého účastníci sporného řízení mohou uzavřít smír, který podléhá schválení správního orgánu.

5.2. Exekuční titul podle zákona číslo 280/2009Sb., daňový řád

Mezi exekuční řízení probíhající ve sféře státní správy patří exekuce daňová, která probíhá dle ustanovení zákona číslo 280/2009Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“).

Daňový řád upravuje exekuční tituly v ust. § 176, kde je taxativně vyjmenováno, co může být exekučním titulem. Exekučním titulem podle tohoto ustanovení tedy může být :

- a) výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní
- b) vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžité plnění, nebo

c) vykonatelný zajišťovací příkaz.²⁰

Z uvedené ustanovení vyplývá, že i v tomto případě, stejně jako u exekučního titulu podle správního řádu, se musí jednat o rozhodnutí vykonatelné. A i v tomto případě je potřeba, aby byl exekuční titul formálně i materiálně vykonatelný. Podstatnější z těchto dvou forem vykonatelnosti je vykonatelnost materiální. Materiální vykonatelnost exekučního titulu je upravena v ust. § 102 daňového řádu²¹ a vykonatelnost formální v ust. § 103 daňového řádu.²² Co tedy materiální a formální vykonatelnost podle daňového řádu znamená?!? Stejně jako u vykonatelnosti podle řádu správního a exekučního, i zde materiální znaky představují povinné náležitost, jež musí rozhodnutí obsahovat. Vykonatelnost formální pak znamená, že rozhodnutí je již v právní moci, nelze proti němu podat opravný prostředek a uplynula lhůta k plnění rozhodnutím uložená.

Exekuční tituly přípustné podle daňového řádu nemusí být podkladem pouze pro exekuci daňovou ale mohou sloužit i jako podklad pro exekuci prostřednictvím soudu nebo soudního exekutora.

5.3. Exekuční titul podle zákona číslo 120/2001Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti

Exekučním titulem podle zákona č. 120/2001Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekuční řád“) je ve smyslu ustanovení § 40 :

a) vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek; b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek; c) vykonatelný

²⁰ § 176 zákona číslo 280/2009Sb., daňový řád

²¹ §102 odst. 1 zákona č. 280/2009Sb., daňový řád : Rozhodnutí obsahuje a) označení správce daně, který rozhodnutí vydal, 2) číslo jednací, popřípadě číslo platebního výměru, c) označení příjemce rozhodnutí, d) výrok s uvedením právního předpisu, podle něhož bylo rozhodováno, a jde-li o platební povinnost, také částku a číslo účtu příslušného poskytovatele platebních služeb, na který má být částka uhrazena, e) lhůta k plnění, je-li nutné ji stanovit, f) poučení, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je tak možno učinit, u kterého správce daně se odvolání podává, spolu s upozorněním na případné vyloučení odkladného účinku, g) podpis úřední osoby s uvedením jména, příjmení a pracovního zařazení a otisk úředního razítka; tuto náležitost lze nahradit uznávaným elektronickým podpisem úřední osoby, h) datum, kdy bylo rozhodnutí podepsáno.

²² §103 zákona č. 280/2009Sb., daňový řád, ASPI : 1) Rozhodnutí, které je účinné a proti kterému se nelze odvolat, je v právní moci. 2) Rozhodnutí, které je účinné, je vykonatelné, jestliže se proti němu nelze odvolat, nebo jestliže odvolání nemá odkladný účinek, a uplynula-li lhůta k plnění, pokud byla stanovena. 3) Na žádost příjemce rozhodnutí vyznačí správce daně na vyhotovení rozhodnutí doložku právní moci, případně vykonatelnosti.

rozhodčí nález; d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu;²³ e) vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné správy, včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír; f) vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení; g) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.²⁴

I v případě exekučního titulu podle exekučního řádu, musí tento splňovat podmínky materiální a formální vykonatelnosti.

V ust. § 40 odst. 1 exekučního řádu jsou demonstrativně vyjmenovány listiny, které mohou být exekučním titulem. Písmeno g) uvedeného ustanovení pak stanoví, že mohou být exekučním titulem i další listiny v exekučním řádě přímo neuvedené, ale které jsou vedené v jiném zákoně, mezinárodní smlouvě nebo v jiném předpise evropského práva. Takovými to předpisy jsou například nařízení Rady ES č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 22.12.2000, které se ve své kapitole III., článku 32 až 56 zabývá uznáním a výkonem rozhodnutí členských států. Konkrétně v článku 32 stanoví: „Pro účely tohoto nařízení se „rozhodnutím“ rozumí každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na to, je-li označeno jako rozsudek, usnesení, příkaz nebo nařízení výkonu rozhodnutí, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem“²⁵ K uznání rozhodnutí jiným členským státem není třeba zvláštního řízení, tyto jsou uznávány automaticky. Rozhodnutí, které je vydáno v některém z členských států, a je v tomto státě vykonatelné, lze vykonat v jiném členském státě za předpokladu, že některý z účastníků podá návrh k příslušnému soudu, který předmětné rozhodnutí za vykonatelné prohlásí. Místně příslušným soudem k vydání takového rozhodnutí je soud, v jehož obvodu má strana povinného bydliště, nebo podle místa výkonu. Postup při podávání návrhu se pak řídí právem členského státu, ve kterém se podává návrh na výkon.

Dalším předpisem dotýkající se problematiky exekučních titulů je nařízení Rady číslo 2201/2003 ze dne 27.11.2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení ES č. 1347/2000 nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 861/2007 ze dne 11.7.2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích.

²³ §71a až 71c zákona číslo 358/1992Sb., ve znění zákona číslo 30/2000Sb

²⁴ §40 odst. 1 zákona číslo 120/2001Sb., exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

²⁵ Článek 32 nařízení Rady EU č. 44/2001, www.beck-online.cz

6. Druhy exekucí a jejich provedení

V této kapitole se budu zabývat jednotlivými druhy exekucí, tj. exekucí správní a soudní, ale také exekucí daňovou a soudním výkonem rozhodnutí. Zabývat se budu především obecnými skutečnostmi jako je příslušnost správního orgánu k provedení exekuce, příslušnost soudu apod.

6.1. Exekuce správní – obecně

Postup správních orgánů při výkonu exekuce je upraven v hlavě XI. části druhé, § 103 až § 109 správního řádu.

Jak již bylo v předchozí kapitole uvedeno, předpokladem zahájení exekuce je vykonatelné rozhodnutí a skutečnost, že povinný dobrovolně nesplnil povinnost, která mu byla uložena rozhodnutím, které nyní bude sloužit jako exekuční titul. Exekuční titul je uplatňován u exekučního správního orgánu buď osobou z exekučního titulu oprávněnou nebo správním orgánem, který jej vydal v prvním stupni nebo schválil smír.

Provedení exekuce je možné posuzovat podle několika právních předpisů. K určení právního předpisu, podle kterého bude exekuce vedena je podstatná skutečnost, který orgán bude exekuci provádět. V případě, že bude exekuce prováděna soudem nebo soudním exekutorem, užije se k výkonu úpravy v občanském soudním řádu nebo exekučním řádu. Pokud bude výkon prováděn správním orgánem nebo případně zahájí správní orgán výkon z moci úřední sám, bude k určení právního předpisu rozhodná povaha plnění. Pro exekuci na plnění peněžitá se použijí příslušná ustanovení daňového řádu a v případě plnění nepeněžitých se užijí k výkonu příslušná ustanovení řádu správního.

Exekučním správním orgánem je správní orgán, který je oprávněn k provedení exekuce. I při určování, který orgán je příslušným exekučním orgánem je třeba brát v potaz, zda se jedná o exekuci na plnění peněžitá či nepeněžitá. V případě plnění peněžitých je věcně příslušným exekučním správním orgánem příslušný obecný správce daně místně příslušný podle zvláštního zákona, kterým je zákon č. 280/2009Sb., v platném znění, daňový řád, který v ust. § 13 stanoví, že místně příslušným obecným správcem daně v případě fyzické osoby je takový správce daně, v jehož obvodu má

fyzická osoba místo pobytu, kterým se pro účely správy daní rozumí adresa místa trvalého pobytu občana České republiky, nebo adresa hlášeného místa pobytu cizince. Pokud takto pobyt nelze určit, je místem pobytu místo, kde se fyzická osoba fakticky zdržuje. V případě osoby právnické se místní příslušnost správce daně posuzuje podle sídla právnické osoby zapsané v příslušném rejstříku. Pokud jde o plnění nepeněžitá, tak v tomto případě je věcně příslušný exekuční správní orgán ten správní orgán, který vydal rozhodnutí, resp. schválil smír, v prvním stupni, je-li správním orgánem moci výkonné. Prvostupňové rozhodnutí mohlo být ale také vydáno obecným nebo krajským úřadem, příp. jiným orgánem územní samosprávy, a v takovémto případě je věcně příslušným exekučním správním orgánem tento obecní nebo krajský úřad.

Exekuční správní orgán může nařídit exekuci nejpozději do 5 let a provádět ji nejdéle do 10 let poté, co měla být povinnost splněna dobrovolně.²⁶ Uvedené znamená, že správní orgán, může exekuci nařídit nejpozději do pěti let poté, co povinný dobrovolně nesplnil povinnost uloženu mu exekučním titulem, a vymáhat jí nejdéle po dobu deseti let. Pokud nebude v uvedené desetileté lhůtě exekucí povinnost vymožena, exekuční správní orgán za použití ust. § 115 písm. b) správního řádu exekuci zastaví²⁷. Důvodem k zastavení exekuce je podle citovaného ustanovení skutečnost, že došlo k zániku práva exekuci provádět.

Před tím, než dojde k samotnému nařízení exekuce, může exekuční správní orgán vydat tzv. exekuční výzvu. Exekuční výzva je upravena v ust. § 109 správního řádu a dává možnost povinnému ještě před samotným nařízením exekuce k dobrovolnému splnění povinnosti exekučním titulem mu uložené, a to v náhradní lhůtě v exekuční výzvě stanovené. Vydání exekuční výzvy není povinným úkonem a je vždy na zvážení exekučního správního orgánu, zda tuto výzvu vydá. Při rozhodování, zda výzvu vydat či nikoliv, se exekuční správní orgán zabývá zejména otázkou, zda jejím vydáním nedojde ke zmaření účelu exekuce, a zda je zde reálná možnost, že povinný na základě této výzvy svou povinnost opravdu splní. Při určení náhradní lhůty k plnění exekuční správní orgán přihlédne zejména k tomu, aby tato lhůta byla přiměřená a umožňovala povinnému dobrovolně plnit ale na druhou stranu, aby nebyla nepřiměřeně

26 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 430 - 432

27 §115 písm. b), zákon č. 500/2004Sb., správní řád, ÚZ č. 862, Sagit : Exekuční správní orgán prováděnou exekuci na žádost nebo z moci úřední usnesením, proti kterému se nelze odvolat, zastaví, jestliže po nařízení exekuce zaniklo právo provádět exekuci nebo byl zrušen exekuční titul, který je podkladem pro exekuci.

dlouhá a nezmařila tak účel exekuce. Exekuční výzva má formu usnesení, ve kterém exekuční správní orgán vyzve povinného, aby splnil nepeněžitou povinnost, která mu byla uložena exekučním titulem, a to v náhradní lhůtě, kterou mu určí. Mimo obecných náležitostí upravených v ust. § 68 správního řádu, dále výzva obsahuje ve výrokové části výzvu povinnému k plnění nepeněžitě povinnosti uložené mu exekučním titulem v náhradní lhůtě, kterou mu určil. Exekuční titul musí být označen tak, aby nemohl být zaměněn s exekučním titulem jiným, tedy musí být zcela jednoznačně identifikován. Proti exekuční výzvě není možné podat odvolání, jak uvádí ust. § 109 odst. 3 správního řádu ale lze proti ní podat námitky dle ust. § 117 správního řádu, o kterých rozhoduje exekuční správní orgán. Námitky nemají odkladný účinek.

6.1.1.Nařízení exekuce - nepeněžitá plnění

Nařízení exekuce upravuje ust. § 110 správního řádu. Exekuce je nařízena vydáním exekučního příkazu, a to z podnětu, nebo-li žádosti, oprávněného z exekučního titulu, správního orgánu podle § 107 odst. 2 (pozn. na žádost jiného správního orgánu uvedeného v § 105 odst. 1 písm. a)) provede exekuci obecní úřad s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu má správní orgán sídlo²⁸ nebo z moci úřední. Z moci úřední je exekuce nařizována pokud je exekuční správní orgán zároveň správním orgánem, který vydal rozhodnutí nebo schválil smír v prvním stupni. Žádost o nařízení exekuce musí splňovat náležitosti stanovené § 45 správního řádu. Tzn. že z žádosti musí být patrné kdo jí činí, které věci se týká a co se navrhuje, tj. to, co žadatel žádá nebo čeho se domáhá. Fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením, datem narození a místem trvalého pobytu, příp. doručovací adresou. Pokud se jedná o fyzickou osobu podnikatele, musí u této být ještě dále uveden dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání, identifikační číslo a adresa zapsaná v obchodním nebo jiném zákonem stanoveném rejstříku. Právnícká osoba je pak označena svou obchodní firmou, identifikačním číslem a adresou sídla, a to vše tak, jak je zapsáno v obchodním rejstříku. Dále musí být v žádosti označení všichni účastníci řízení, kterých se žádost týká. V případě, že žádost neobsahuje veškeré zákonem předepsané náležitosti nebo trpí vadami, pro které jí nelze vyhovět, vyzve exekuční správní orgán žadatele k jejich

²⁸ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 429 - 430

odstranění způsobem ve výzvě uvedeným.

6.1.2. Exekuční příkaz

Exekučním příkazem je nařizována exekuce věcně a místně příslušným exekučním správním orgánem na základě žádostí oprávněných osob. Exekuční příkaz je vydáván ve formě usnesení, jenž musí splňovat obecné náležitosti uvedených v §68 správního řádu a dále pak a) označení exekučního titulu, na jehož základě se vydává, b) vymezení nepeněžitě povinnosti, která má být splněna, c) způsob, jakým bude exekuce provedena, d) věci a práva, které mají být exekucí postiženy a e) další údaje, pokud je to potřebné k provedení exekuce.²⁹

Jelikož má exekuční příkaz formu usnesení, obsahuje tedy výrokovou část, odůvodnění a poučení. Stejně jako v exekuční výzvě, i v exekučním příkazu musí být přesně a jasně označen exekuční titul, na jehož základě se exekuce nařizuje, tzn. číslo jednací exekučního titulu, označení správního orgánu, který jej vydal a datum, kdy byl vydán. Dále exekuční příkaz obsahuje způsob, jakým bude exekuce provedena. Provedení způsobu exekuce se řídí podle povinností, jenž má být splněna.

Proti exekučnímu příkazu není odvolání přípustné³⁰, ale proto že se jedná o usnesení, lze proti němu podat námitky.³¹ Námitky může podat jednak povinný a pak také další k tomu oprávněná osoba. Námitka má odkladný účinek jen v případě, že se jedná o exekuci vyklizením. Informace o nemožnosti podání odvolání a možnosti podání námitek by měla být uvedena v poučení exekučního titulu.

Exekuční příkaz je oznamován povinnému a dalším dotčeným osobám. Dotčenou osobu se zde myslí taková osoba, které s exekučního příkazu vyplývají nějaká práva a povinnosti, např. osoba, která je oprávněna zpřístupnit místo, kde se bude exekuce vykonávat. Exekuční příkaz, jakož i jiná rozhodnutí, se oznamují podle § 72 správního řádu. Podle tohoto ustanovení se rozhodnutí, tedy i exekuční příkaz, oznamuje doručením stejnopisu jeho písemného vyhotovení, a to do vlastních rukou adresáta nebo ústním vyhlášením.

29 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 435 - 437

30 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 435 - 437

31 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 446 - 448

6.1.3. Odložení a přerušení exekuce

Exekuci lze za zákonem stanovených podmínek odložit nebo přerušit. O odložení nebo přerušení exekuce rozhoduje exekuční správní orgán usnesením, a to zejména na žádost povinného. Správní orgán rozhodne o odložení nebo přerušení exekuce na žádost povinného zejména za předpokladu, že lze z chování povinného usoudit, že povinnost jemu původně exekučním titulem uložená, bude v přiměřené lhůtě, tj. ve lhůtě ne delší, než by trval samotný výkon, splněna, a nebude tím zmařen účel exekuce. O odložení nebo přerušení exekuce může rozhodnout exekuční správní orgán i z úřední moci, když ze své činnosti zjistí, že na základě šetřených skutečností by mohlo dojít k zastavení exekučního řízení podle § 115 správního řádu. Proti usnesení o odložení nebo přerušení exekuce nelze podat odvolání.

Povinný podává žádost o odložení nebo přerušení exekuce k exekučnímu správnímu orgánu, který exekuci nařídil.

Usnesení o odložení nebo přerušení exekuce obsahuje obecné náležitosti vztahující se k usnesení a musí být exekučním správním orgánem řádně odůvodněno, aby z tohoto bylo zcela jasné, jaké důvodu vedly exekuční správní orgán k jeho rozhodnutí, a oznamuje se způsobem uvedenými v § 72 správního řádu. Proti usnesení o odložení či přerušení exekuce není možné se odvolat ale lze proti němu podat námitky podle § 117 správního řádu.

Případy, za kterých lze odložit či přerušit exekuci jsou uvedeny v ust. § 113 správního řádu. Jelikož se ale jedná o výčet demonstrativní, může exekuční správní orgán odložit či přerušit exekuci i z jiných důvodů. Takovým důvodem může být např. odložení vykonatelnosti exekučního titulu, na základě kterého byla exekuce nařízena.

Pokud pominou důvody, pro které byla exekuce odložena nebo přerušena, exekuční správní orgán v exekuci pokračuje, avšak s výjimkou situace, kdy zde jsou předpoklady pro zastavení exekuce podle § 115 správního řádu, v takovém případě exekuční správní orgán exekuční řízení zastaví. V případě, že bude v exekuci nadále pokračováno, vyrozumí se o této skutečnosti účastníci řízení a provede se o tom záznam ve spisu. O tom, že se v exekuci pokračuje se tedy nevydává usnesení. Jedná se o úkon exekučního správního orgánu, proti kterému se nelze odvolat, ale proti kterému lze podat námitky podle § 117 správního řádu, o kterých následně rozhoduje exekuční správní orgán.

6.1.4. Zastavení exekuce

Předpoklady pro zastavení exekuce upravuje ust. § 114 správního řádu. O zastavení exekuce rozhoduje exekuční správní orgán usnesením, proti kterému není odvolání přípustné, ale proti kterému lze podat námitky podle § 117 správního řádu. Stejně jako v jiných případech se usnesení oznamuje podle § 72 správního řádu.

V ust. § 115 správního řádu je taxativní výčet skutečností, na základě nichž lze exekuci zastavit. Těmito skutečnostmi jsou : a) po nařízení exekuce povinnost zanikla. Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že povinnost, jenž měla být primárně splněna na základě rozhodnutí vydaného v řízení prvního stupně, byla následně splněna, nebo zanikla věc, která byla předmětem exekuce; b) po nařízení exekuce zaniklo právo provádět exekuci nebo byl zrušen exekuční titul, který je podkladem pro exekuci; c) o zastavení exekuce požádal ten, na jehož žádost podle § 110 písm. b) a c) byla exekuce nařízena, tzn., že o zastavení exekuce požádala buď osoba z exekučního titulu oprávněná, nebo správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo schválil smír; d) průběh exekuce ukazuje, že by její pokračování bylo spojeno s mimořádnými nebo nepoměrnými obtížemi, tzn., že průběh exekuce jasně ukazuje, že pokračování v exekuci by bylo spojeno se značnými obtížemi, a to hlavně s ohledem na to, jaká povinnost je exekucí vymáhána; e) se zjistí, že exekuce byla nařízena k vymožení neexistující povinnosti nebo vůči neexistujícímu povinnému; f) provedení exekuce je nepřípustné, protože před nařízením exekuce existoval důvod, pro který exekuci nebylo možno provést; g) je provedení exekuce nepřípustné, protože po jejím nařízení nastal jiný důvod vyplývající ze zvláštního zákona nebo stavu věci, pro který nelze exekuci provést.³²

6.1.5. Náklady exekuce

Náklady vzniklé exekucí hradí povinný, s výjimkou případu, kdy je exekuční řízení zastaveno podle § 115 písm.c) správního řádu.³³

Náklady exekuce upravuje ust. § 116 správního řádu, který ve svém odstavci

32 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 441 - 442

33 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 441 - 442

druhém stanoví, že „náhrada exekučních nákladů spočívá v úhradě paušální částky ve výši 2.000,-Kč a v náhradě hotových výdajů vzniklých při provádění exekuce. Povinnost nahradit exekuční náklady exekuční správní orgán rozhodnutím uloží povinnému. Hotové výdaje zálohově hradí ze svého rozpočtu exekuční správní orgán.“³⁴ Paušální částka 2.000,-Kč je představována náklady na platy oprávněných úředních osob, administrativní činnost apod., a hotovými výdaji, které při provádění exekuce vzniknou. Tato částka však nezahrnuje všechny hotové výdaje vzniklé při provádění exekuce. Částka není tvořena dalšími výdaji, které mohou při exekuci vzniknout. Takovými výdaji jsou třeba výdaje spojené s vyklizením objektu a úschovou vyklizených věcí.³⁵ O nákladech řízení rozhoduje exekuční správní orgán až po skončení exekuce, a to rozhodnutím, které se může samo stát exekučním titulem. Výjimku tvoří hotové výdaje, které vznikají v průběhu řízení, a které hradí formou záloh exekuční správní orgán. Po skončení exekuce pak exekuční správní orgán uloží povinnost k jejich úhradě příslušnému účastníku řízení. Exekuční náklady poté na základě rozhodnutí o jejich přiznání vybírá a případně jejich exekuci provádí exekuční správní orgán, který o jejich náhradě rozhodl, a to i přesto, že se jedná o peněžité plnění.

6.1.6. Námitky

Proti usnesení nebo jiným úkonům exekučního správního orgánu, proti kterým se nelze odvolat, může povinný nebo jiná osoba, které z tohoto úkonu vyplývá povinnost, podat námitky.³⁶

Námitkou se v podstatě rozumí opravný prostředek, který může osoba k tomu oprávněná podat proti usnesení nebo jiným úkonům provedeným exekučním správním orgánem. Námitky lze ovšem podat pouze do usnesení nebo proti úkonu, proti kterému není přípustné podání odvolání a v případě, že tyto nebyly ještě vykonány. Námitku může podat povinný nebo osoba, které z takového usnesení nebo úkonu plyne nějaká povinnost, nikoliv však právo. K podání námitek není nikterak určená lhůta, jako je tomu třeba u odvolání. Z podstaty věci však vyplývá, že námitky nelze podat do

34 §116 odst. 3, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit

35 Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D., Správní řád, Komentář. 3.vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, str. 443-446

36 §117 odst.1, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit

usnesení nebo proti úkonu, který již byl vykonán (§ 117 odst. 2). Uplatněné námitky nemají odkladný účinek s výjimkou uvedené v ust. § 117 odst. 3 správního řádu.³⁷ O námitkách rozhoduje exekuční správní orgán, nikoliv orgán tomuto nadřízený.

6.2. Způsoby provedení správní exekuce na nepeněžitá plnění podle zákona č. 500/2004Sb., v platném znění, správní řád

To, jakým způsobem lze provést exekuci podle správního řádu stanoví § 112. Těmito způsoby jsou : náhradní výkon v případě zastupitelných plnění, přímé vynucení v případě nezastupitelných plnění, zejména vyklizením, odebráním movité věci a předvedením, nebo ukládáním donucovacích pokut.³⁸

6.2.1. Exekuce provedením náhradního výkonu

Exekuci provedením náhradního výkonu upravuje ust. § 119 správního řádu. Náhradní výkon spočívá v tom, že exekuční správní orgán uloží exekučním příkazem jiné osobě, než je osoba povinného, aby na základě exekučního příkazu provedl práce nebo výkon. Práce nebo výkon jsou prováděny na náklad povinného. V exekučním příkazu exekuční správní orgán přesně vymezí práci nebo výkon, který měl být exekučním titulem vykonán, a to tak, aby bylo zcela jasné, jaká práce nebo výkon má být proveden, a dále především přesně označí osobu, kterou exekučním titulem k práci nebo výkonu pověřil, a to tak, aby tato osoba nemohla být zaměněna s osobou jinou. Tento způsob provedení exekuce je možný pouze v případě zastupitelných plnění. Osoba, jenž je exekučním příkazem k provedení prací nebo výkonu pověřována s takovým pověřením musí souhlasit, neboť není možné uložit povinnosti někomu proti jeho vůli. Náhradním výkonem mohou být především opatření k nápravě, jakým je například odstranění stavby nebo provedené zabezpečovacích prací.

³⁷ § 117 odst. 3, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit : Námitky mají odkladný účinek jen a) směřují-li proti usnesení, jímž byla odložena nebo přerušena exekuce, b) směřují-li proti exekučnímu příkazu, jímž byla nařízena exekuce vyklizením, c) směřují-li proti usnesení, jímž byla zastavena exekuce, d) uplatňuje-li se některý z důvodů uvedených v § 115 písm. a), b), e), f) nebo g), nebo e) rozhodne-li o tom z vážných důvodů exekuční správní orgán.

³⁸ § 112, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit

6.2.2. Exekuce přímým vynucením

Tento způsob provedení exekuce upravuje ust. § 120 až 128 správního řádu a provádí se zejména vyklizením, odebráním movité věci nebo předvedením. Tento způsob exekuce se použije v případě, že se jedná o plnění nezastupitelné, tedy nelze-li provedením prací nebo výkonem pověřit jinou osobu, než osobu povinného.

Exekuci přímým vynucením lze provést zejména vyklizením nemovitosti, stavby, bytu, místnosti nebo jiných prostor, odebráním movité věci nebo předvedením.

Vyklizení je upraveno v ust. § 121 správního řádu. Pokud exekuční správní orgán přistoupí k exekuci formou vyklizení, vydá v duchu tohoto znění exekuční příkaz. Exekuční správní orgán je povinen vyrozumět povinného nejméně pět dnů před provedením vyklizení o této skutečnosti. Mimo povinného se také vyrozumívá obec, na jejímž území se nachází vyklizovaný objekt. Samotné vyklizení je pak nutné provést za přítomnosti nestranné osoby, odlišné od osoby povinného. V případě, že je nutné s ohledem na ochranu a zdraví osob přikročit k vyklizení bezodkladně, je možné vyrozumět povinného o tomto úkonu až při samotném provedení vyklizení. V případě, že povinný není vyklizení přítomen, doručí se mu následně exekuční příkaz spolu s protokolem o vyklizení.

K vyklizení však není možné přistoupit za každých okolností. Vyklizení není přípustné zejména za situace, kdy je zjištěno, že se vyklizení bezprostředně dotýká osoby, jejíž zdravotní stav by mohl být samotným výkonem exekuce ohrožen. K prokázání takovéto skutečnosti je třeba doložení potvrzení lékaře, ze kterého bude jednoznačně patrné, že k takovémuto důsledku může exekuce vést. Dále není možné přikročit k vyklizení v případě, že je třeba povinnému zajistit bytovou náhradu, a toto dosud zajištěna nebyla. Zde je pak na místě postup podle § 113 správního řádu a exekuci odložit nebo přerušit, a to do doby, než bude bytová náhrada zajištěna.

Samotné vyklizení pak probíhá tak, že oprávněná úřední osoba z vyklizeného objektu odstraní movité věci patřící nejen povinnému ale i ostatním členům domácnosti bez ohledu na skutečnost vlastnictví jednotlivých věcí, ale za podmínky, že s tímto povinný souhlasí, a následně jsou z vyklizované nemovitosti vykázány všechny osoby, které se tam na základě práva povinného zdržují. Movité věci, které byly z vyklizovaného objektu odstraněny se odevzdají povinnému nebo některému ze zletilých členů domácnosti povinného. Pokud není vyklizení přítomna žádná osoba, která by

mohla věci převzít nebo bylo jejich převzetí odmítnuto, sepíše se o tomto protokol a věci se předají do úschovy obci nebo jinému vhodnému schovateli. O tomto postupu je následně povinný exekučním orgánem vyrozuměn a zároveň je vyzván k jejich převzetí. Lhůta k převzetí věci je stanovena na šest měsíců ode dne, kdy byly věci uschovány. V případě, že se povinný v uvedené lhůtě o věci nepřihlásí, jsou tyto postupem stanoveným zákonem č. 99/1963Sb., v platném znění, občanský soudní řád a zákonem č. 26/2000Sb., v platném znění, o veřejných dražbách. Výtěžek z prodeje movitých věcí vyplatí po odečtení nákladů úschovy, hotových výdajů vzniklých při prodeji movitých věcí a paušální částky nákladů prodeje exekuční správní orgán povinnému. Movité věci, jenž se prodat nepodaří, připadají následně státu. Stejně tak připadají státu, pokud je schovatel odmítne převzít. Je-li exekuce prováděna orgánem územně samosprávného celku, připadají předmětné movité věci do vlastnictví tohoto územního samosprávného celku.

6.2.3. Odebrání movité věci

Exekuci odebráním movité věci upravuje ust. § 125 správního řádu. Exekuční správní orgán vydá exekuční příkaz, ve kterém stanoví, že exekuce bude provedena odebráním movité věci. V exekučním příkazu musí být mimo ostatních obecných náležitostí přesně specifikováno, o jakou movitou věc se jedná. Movitá věc, jenž má být povinnému odebrána musí být tedy přesně označena tak, aby nemohla být zaměněna s věcí jinou. Exekuční příkaz se doručuje povinnému při samotném výkonu, tedy při samotném odebrání předmětné movité věci. Stejně jako při vyklizení, není-li povinný odebrání věci přítomen, je mu následně doručen exekuční příkaz spolu s protokolem o odebrání věci.

Výkonem tohoto způsobu exekuce je pověřena příslušná úřední osoba, která odebere předmětnou movitou věc osobě povinného nebo osobě odlišné od osoby povinného, která má věc v držení, nebo u které se nachází, a vydá jí osobě, které má být podle exekučního příkazu vydána. Pokud s movitou věcí souvisí i nějaká listina, která je věci nedílnou součástí, odebere se spolu s touto věcí i příslušná listina. Povinný je povinen umožnit oprávněné úřední osobě přístup na všechna místa, kde by se věc mohla nacházet. Není-li předmětná movitá věc u povinného nalezena, učiní oprávněná úřední osoba dotaz na osobu povinného s tím, nechť jí povinný sdělí, kde se předmětná věc

nachází, příp. co se s věcí stalo. V případě, že je to třeba k řádnému provedení exekuce, je pověřená úřední osoba oprávněná provést osobní prohlídku povinného nebo prohlídku bytu či jiných prostor, příp. i nabytku apod., jestliže je zde předpoklad, že by se zde mohla předmětná movitá věc nacházet. Je-li zjištěno, že se věc nachází u jiné osoby, je tato na žádost oprávněné úřední osoby, povinna věc neprodleně vydat. V případě nutnosti je možné provést u povinného nebo jiného osoby, která by mohla věc ukrývat, osobní prohlídku. I u odebrání movité věci je o této skutečnosti sepsován protokol.

6.2.4. Předvedení

Jednou z forem exekuce přímým vynucením je také *předvedení*. K tomuto způsobu exekuce se přistupuje zejména v případě, kdy bylo uloženo povinnému vykonatelným rozhodnutím se dostavit na nějaké místo. K předvedení se použije ust. § 60 odst. 1 věty poslední a odst. 2 citovaného ustanovení, kde je upraveno předvedení jakožto zajišťovací prostředek pro řízení v prvním stupni a odvolacího orgánu. I v tomto případě je vydáván exekuční příkaz, formou usnesení, na jehož základě bude povinný předveden. Písemné vyhotovení usnesení se pak doručuje orgánu, který má předvedení provést. Ve smyslu ust. § 60 odst. 2 správního řádu provádí předvedení na požádání správního orgánu Policie České republiky nebo „jiný ozbrojený sbor, o němž to stanoví zvláštní zákon.“³⁹ O předvedení může být požádána i obecní policie. Zde je ale nutné mít na paměti, že obecní policie může vykonávat pravomoci jí svěřené pouze na území příslušné obce. Správní orgán sám provést předvedení nemůže a v každém případě tedy musí požádat o předvedení uvedené orgány. Je zřejmě málo situací, kdy lze provést exekuci tímto způsobem. Jednou z takovýchto situací je třeba skutečnost, že v zájmu ochrany zdraví má být někdo umístěn do karantény.

6.2.5. Uložení donucovacích pokut

Posledním z forem provedení exekuce přímým vynucením je uložení donucovací pokuty, jenž je upraveno v ust. § 129 správního řádu. K tomuto způsobu provedení exekuce je možné přistoupit až za situace, kdy nelze nebo to není účelné, nařídit exekuci

³⁹ §60 odst. 2, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit

jiným zákonem stanoveným způsobem. Je však možné tento prostředek uložit i vedle exekuce probíhající jinou formou. Ke splnění povinnosti následně dochází postupným ukládáním pokut, a to až do výše nákladů na náhradní výkon. V případě, že náhradní výkon provést nelze, je pokuta postupně ukládána až do výše 100.000,-Kč. Výše pokuty stanovuje exekuční správní orgán, který jí následně vybírá. Při výběru pokuty exekuční správní orgán postupuje podle zákona č. 280/2009Sb., v platném znění, daňový řád.

6.3. Správní exekuce na peněžitá plnění podle zákona č. 280/2009Sb., v platném znění, daňový řád

Na základě zákona č. 280/2009Sb., v platném znění, daňový řád (dále jen „daňový řád“) se provádí exekuce daňová. Na ustanovení daňové exekuce podle daňového řádu odkazuje i řád správní, který v ust. § 106 upravuje exekuci na peněžitá plnění a ve svém odst. 1 stanoví : Exekučním správním orgánem, který na žádost správního orgánu uvedené v § 105 odst. 1 písm. a) nebo osoby oprávněné z exekučního titulu provádí exekuci na peněžitá plnění, je obecný správce daně místně příslušný podle zvláštního zákona, nestanoví-li zákon, že exekučním správním orgánem je správní orgán uvedený v odst. § 105 odst. písm. a).⁴⁰ V odstavci třetím citovaného ustanovení je pak dále uvedeno : Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní. ⁴¹ Z uvedeného jasně vyplývá, že v případě peněžitých plnění se nepostupuje podle správního řádu ale podle řádu daňového, a že její provedení vykonává pouze místně příslušný obecný správce daně, ne tedy správní orgán, jenž vydal rozhodnutí nebo schválil smír v prvním stupni. Ust. § 106 správního řádu ve svém odstavci prvním tedy jasně vymezuje věcnou příslušnost k provedení exekuce na peněžitá plnění. Co se týká příslušnosti místní, tak je pak již upravena přímo daňovým řádem, a to konkrétně v ust. § 13.

K provedení daňové exekuce je možné použít i příslušná ustanovení občanského soudního řádu. Takovou to možnost přímo daňový řád zakotvuje, a to v ust. § 177 odst. 1, který přímo říká, že „nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se při daňové exekuci podle občanského soudního řádu.“⁴²

Stejně jako exekuce podle správního řádu, je i daňová exekuce zahájena

⁴⁰ §106 odst. 1, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit

⁴¹ §106 odst. 3, správní řád, ÚZ č. 862, nakladatelství Sagit

⁴² § 177 odst. 1, zák. č. 280/2009Sb., daňový řád

vydáním exekučního příkazu. Exekuční příkaz obsahuje obecné náležitosti uvedené v ust. § 102 odst. 1 daňového řádu, jimiž jsou označení správce daně, který rozhodnutí vydal; číslo jednacích, popřípadě číslo platebního výměru; označení příjemce rozhodnutí; výrok s uvedením právního předpisu, podle něhož bylo rozhodováno, a jde-li o platební povinnost, také částku a číslo účtu příslušného poskytovatele platebních služeb, na který má být částka uhrazena; lhůtu k plnění, je-li nutné ji stanovit; poučení, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je tak možno učinit, u kterého správce daně se odvolání podává, spolu s upozorněním na případné vyloučení odkladného účinku; podpis úřední osoby s uvedením jména, příjmení a pracovního zařazení a otisk úředního razítka; tuto náležitost lze nahradit uznávaným elektronickým podpisem úřední osoby; a datum, kdy bylo rozhodnutí podepsáno.⁴³ Rozhodnutí dále obsahuje odůvodnění, pokud zákon nestanoví, že odůvodnění být uvedeno nemusí. Mimo těchto náležitostí dále obsahuje exekuční příkaz způsob, jakým má být exekuce provedena, výši nedoplatku, pro který je exekuce nařízena, výši exekučních nákladů a odkaz na exekuční titul, na základě kterého je exekuce nařizována.⁴⁴ Exekuční příkaz je následně doručován povinnému a dalším dotčeným osobám a je proti němu přípustné odvolání, a to do 15 dnů ode dne jeho doručení.

6.3.1. Odklad a zastavení daňové exekuce

Stejně jako u exekuce podle správního řádu, je možné i exekuci daňovou odložit nebo úplně zastavit. Odklad a zastavení daňové exekuce upravuje daňový řád v us. § 181.

Odložení daňové exekuce je možné buď na návrh dlužníka nebo z moci úřední, a to převážně z důvodu šetření pro provedení exekuce rozhodných skutečností. Jakmile důvody pro odložení exekuce pominou, a není-li daňová exekuce zastavena, rozhodne správce daně o pokračování v exekuci.

Důvody zastavení daňové exekuce jsou taxativně vyjmenovány v ust. § 181 odst. 2 daňového řádu⁴⁵.

⁴³ §102 odst. 1, zákona č. 280/2009Sb., daňový řád

⁴⁴ §178 odst. 2, zákona č. 280/2009Sb., daňový řád

⁴⁵ §181 odst. 2, zákona č. 280/2009Sb., daňový řád : Správce daně na návrh příjemce exekučního příkazu nebo z moci úřední daňovou exekuci zcela nebo zčásti zastaví, pokud a) pro její nařízení nebyly splněny zákonné podmínky, b) odpadl důvod, pro který byla daňová exekuce nařízena, c) povolí posečkání úhrady nedoplatku, d) bylo pravomocně rozhodnuto, že postihuje majetek, k němuž

Rozhodnutí, jímž se exekuce odkládá nebo zastavuje, se doručuje všem, komu byl doručován exekuční příkaz. Výjimku tvoří situace, kdy dochází pouze k částečnému zastavení exekuce. V tomto případě se rozhodnutí o částečném zastavení exekuce doručuje pouze dlužníkovi, plátcí mzdy, poskytovateli platebních služeb nebo poddlužníkovi, kterého se exekuce týká.

6.3.2. Exekuční náklady

Náklady jsou vyčíslovány a povinnost jejich úhrady je stanovována v samostatném rozhodnutí vydávaným příslušným správcem daně. Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání. Náklady exekuce se sestávají z náhrady nákladů na nařízení daňové exekuce, náhrady nákladů za výkon prodeje a náhradě nákladů hotových výdajů, které vzniknou při samotném provedení exekuce. Exekuční náklady hradí vždy dlužník.

Náklady za nařízení exekuce činí dle ust. § 183 odst. 1 daňového řádu 2% z vymáhané částky, nejméně však 500,-Kč a nejvýše 500.000,-Kč. Povinnost k úhradě těchto nákladů vzniká dlužníkovi již vydáním exekučního příkazu nebo rozhodnutí, kterým se jejich výše stanovuje.

Náklady za výkon z prodeje činí stejnou výši jako náklady na nařízení exekuce ale povinnost jejich úhrady vzniká až okamžikem zahájení dražby nebo zpeněžením předmětu daňové exekuce mimo dražbu.

6.4. Způsoby provedení správní exekuce na peněžitá plnění podle zákona č. 280/2009Sb., v platném znění, daňový řád

Daňovou exekuci lze provést následujícími způsoby : a) srážky ze mzdy, b) přikázání pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb, c) přikázáním jiné peněžité pohledávky, d) postižení jiných majetkových práv, e) prodej movitých věcí nebo f) prodeje nemovitostí.⁴⁶

náleží právo nepřipouštět exekuci, nebo věci nepodléhající exekuci, e) zaniklo právo vymáhat nedoplatek, f) předpokládaný výtěžek nepostačí ani ke krytí exekučních nákladů, g) by pokračování v daňové exekuci bylo spojeno s nepoměrnými obtížemi, h) bylo nařízeno více daňových exekucí a k úhradě vymáhaného nedoplatku postačí pouze některá z nich, nebo i) je tu jiný důvod, pro který nelze v daňové exekuci pokračovat.

46 §178 odst. 5, zákona č. 280/2009Sb., daňový řád

6.4.1. Daňová exekuce srážkami ze mzdy

Daňovou exekuci srážkami ze mzdy upravuje ust. § 187 a až 189 daňového řádu. Tato forma exekuce se provádí tím, že se ze mzdy a jiných příjmů povinného sráží určitá zákonem povolená částka, a to až do výše úplného zaplacení částky uvedené v exekučním příkaze. V exekučním příkaze musí být mimo obecných náležitostí uvedená přesná specifikace zaměstnavatele povinného, který se v tento okamžik stává poddlužníkem, jaká částka má být povinnému ze mzdy sražena a způsob výpočtu srážek ze mzdy. Předmětem daňové exekuce tohoto druhu je nárok na výplatu mzdy. Co je považováno za mzdu je stanoveno zákoníkem práce, a to konkrétně v ust. § 109 odst. 2, který říká, že „mzda je peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci, není-li v tomto zákoně dále stanoveno jinak.“⁴⁷ Do příjmů se dále započítává také odměna za pracovní pohotovost upravená v ust. § 140 zákoníku práce a náhrada za dovolenou podle ust. § 222 zákoníku práce. Za mzdu je dále také považována odměna za práci přes čas, ve svátek, noční práci, práci v sobotu a neděli apod.

Aby mohlo dojít k provedení srážek ze mzdy povinného, je potřeba, aby pracovní poměr trval. V případě, že by došlo k ukončení pracovního poměru, je třeba přistoupit k jinému způsobu provedení daňové exekuce, jakým je například příkázáním jiné peněžité pohledávky podle ust. § 191 daňového řádu.

U tohoto typu daňové exekuce lze subsidiárně použít ustanovení občanského soudního řádu. V tomto případě se zejména jedná o ust. § 276 až § 298, která stanoví postup při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. Stejně tak se použije ustanovení občanského soudního řádu v případě srážek z jiných příjmů, kterými dle ust. § 299 občanského soudního řádu zejména jsou příjmy z odměny z dohody o pracovní činnosti, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků a z dávek státní sociální podpory a pěstounské péče. Srážky je pak dle citovaného ustanovení možné provést také z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci. Těmito příjmy jsou např. náhrada mzdy nebo platu, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, důchody, stipendia apod.

Předmětem daňové exekuce srážkami ze mzdy nemůže být mzda manžela nebo jeho jiný příjem. Další výjimkou s postihnutí exekuce srážkami ze mzdy je ust. § 299

⁴⁷ §109 odst. 2, zákon č. 262/2006Sb., v platném znění, zákoník práce, ÚZ č. 866, nakladatelství Sagit

odst. 2 občanského soudního řádu.

Zaměstnavatel je povinen na základě jemu doručenému exekučního příkazu provádět srážky ze mzdy v zákonem určené výši podle výpočtu uvedeného v exekučním příkaze, a to až do výše vymáhané částky. Povinnému je možné srazit ze mzdy pouze toliko, aby mu zůstala tzv. nepostižitelná částka. Výpočet této částky je stanovené nařízením vlády č. 595/2006Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, na kterou je mzda postižitelná srážkami ze mzdy bez omezení. Ve smyslu ust. § 1 citovaného nařízení, je uvedenou základní částkou úhrn dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je povinen povinný poskytovat výživné. Na manžela povinného je pak započítána jedna čtvrtina nezabavitelné částky, a to i v případě, kdy má manžel samostatný příjem.⁴⁸

6.4.2. Daňová exekuce příkázáním pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb

Daňová exekuce příkázáním pohledávky spočívá v tom, že poskytovatel platebních služeb, u kterého má povinný uloženy finanční prostředky, a to v jakékoliv měně, provede na základě exekučního příkazu srážku částky v exekučním příkaze uvedené. Exekuční příkaz se nejprve doručuje příslušnému poskytovateli platebních služeb a až následně poté dlužníkovi. Je tomu tak toliko proto, aby povinný nemohl zmařit účel exekuce tím, že bude i po vydání exekučního příkazu s peněžními prostředky u poskytovatele platebních služeb uloženými nakládat. Poskytovatel platebních služeb na základě exekučního příkazu blokuje veškeré peněžní prostředky povinného, nevyplácí je povinnému ani jiné osobě a neprovádí žádné další srážky a platby, a to až do doby úplného uhrazení částky uvedené v exekučním příkaze.

6.4.3. Daňová exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky

Jinou peněžitou pohledávkou se zde míní jiná peněžitá pohledávka povinného,

⁴⁸ §1 nařízení vlády č. 595/2006, www.beck-online.cz

než je mzda. K tomuto způsobu je možné přistoupit pouze v případě, že není možné využít institutu srážek ze mzdy nebo příkázání pohledávky z účtu a postižením jiných majetkových práv, a to na základě prohlášení o majetku, které povinný učiní dle ust. § 180 daňového řádu.

6.4.4. Daňová exekuce jiných majetkových práv

Daňová exekuce jiných majetkových práv přichází v úvahu, až když není možné vymoci pohledávku jiným zákonem stanoveným způsobem. Majetkovým právem se zde rozumí určité nepeněžitě plnění, která se však dá zpeněžit tak, aby jeho výtěžkem mohla být uspokojena peněžitá pohledávka oprávněného. Jedná se o takové právo, které má určitou majetkovou hodnotu a je samo o sobě právem převoditelným a zpeněžitelným. Takovým majetkovým právem je např. obchodní podíl. I u této formy exekuce ale existují výjimky, resp. práva, která exekucí postihnout nejdu. Těmito právy jsou např. autorské právo, dědické právo, právo na výživné apod.

6.4.5. Daňová exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí

Posledním způsobem provedení daňové exekuce je exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí. Tato forma exekuce je velice podrobně upravena v ustanoveních § 194 až 232 daňového řádu. Více se o tomto typu exekuce nebudu rozepisovat, protože je v podstatě shodný s provedením podle správního řádu, občanského soudního řádu a řádu exekučního. V podstatě jde u tohoto typu exekuce o postižení movitého nebo nemovitého majetku povinného, jeho následné zpeněžení, ze kterého je pak uspokojována pohledávka oprávněného, příp. oprávněných, za zákonem, stanovených podmínek.

6.5. Exekuce soudní – obecně

V případě tzv. exekuce soudní je třeba rozlišovat mezi exekucí prováděnou soudním exekutorem na základě zákona č. 120/2001Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekuční řád“) a výkonem rozhodnutí podle zákona č. 99/1963Sb., občanský soudní řád (dále jen o.s.ř.). V obou případech je možné hovořit

o exekuci soudní, protože soud je v nich více či méně zainteresován a v obou případech je k zahájení řízení třeba svolení soudu.

Výkon rozhodnutí je upraven v části šesté, § 251 až § 351a o.s.ř., jde tedy o úpravu velice rozsáhlou. Výkon rozhodnutí je prováděn výhradně soudem. Oproti tomu exekuce prováděná soudním exekutorem se řídí příslušnými ustanoveními exekučního řádu, kde je samotné provedení exekuce upraveno v hlavě III, díle druhém, § 35 až § 86. Až v případě, že není něco upraveno v exekučním řádu, užijí se ustanovení občanského soudního řádu.

6.6. Soudní výkon rozhodnutí

Jak již bylo výše uvedeno, soudní výkon rozhodnutí upravuje výhradně o.s.ř.

Stejně jako u exekuce podle správního nebo daňového řádu, i soudní výkon rozhodnutí podle o.s.ř. je nařizován na základě vykonatelného exekučního titulu.

Řízení o výkonu rozhodnutí se řídí tzv. zásadou dispoziční, což znamená, že řízení je zahájeno pouze na návrh oprávněného, v řízení nesmí být pokračováno proti vůli oprávněného, při samotném výkonu může být postižen pouze majetek povinného a na návrh oprávněného musí být řízení skončeno.

S účinností od 1.1.2013 došlo k výrazné změně toho, co je možné výkonem rozhodnutí vykonat. V ust. § 251 odst.2 o.s.ř. je taxativně uvedeno, že soud nařídí a provádí výkon rozhodnutí a) o výchově nezletilých dětí, b) nejde-li o exekuční titul, který lze vykonat podle správního řádu nebo daňového řádu, c) je-li podán návrh na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady, d) o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným, e) orgánů Evropských společenství, f) jde-li o cizí rozhodnutí. V případě, že by byl k soudu podán návrh na výkon rozhodnutí ve věci jiné, soud návrh bez dalšího odmítne. K této změně došlo na základě rozsáhlé novelizace exekučního řádu, kdy touto novelou byly významně posíleny pravomoci soudních exekutorů a výkon rozhodnutí prováděný soudem byl z větší části sejmut ze soudů a předán k rozhodování v rámci exekučního řízení právě soudním exekutorům. V úpravě účinné do 31.12.2012 bylo mimo výše uvedeného ještě možné provádět výkon rozhodnutí na základě exekučních titulů vydaných podle správního nebo daňového řádu. Exekuční tituly vydané podle správního nebo daňového řádu lze nadále vymáhat pouze exekucí nařízené dle exekučního řádu nebo řádu

daňového.

Věcně příslušným soudem k nařízení výkonu rozhodnutí je vždy okresní soud. Místně příslušný soud k provedení výkonu rozhodnutí je pak obecný soud povinného. V určení, který z okresní soudu je soudem obecným, je třeba užití ust. § 85 o.s.ř., který toto ve svém odstavci prvním jasně definuje, a podle kterého je obecným soudem účastníka řízení okresní soud, v jehož obvodu má účastník řízení bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje.⁴⁹ Pokud nelze obecný soud povinného určit nebo tento není na území České republiky, je místně příslušným soudem k provedení výkonu rozhodnutí ten soud, v jehož obvodu má povinný majetek, který má být výkonem rozhodnutí postižen. Dále je na místo obecného soudu povinného místně příslušným soudem k provedení výkonu rozhodnutí soud, v jehož obvodu se nacházejí nemovitosti výkonem rozhodnutí postižené, sídlo podniku nebo jeho části, jedná-li se o výkon rozhodnutí prodejem podniku nebo soud, v jehož obvodu má bydliště nezletilé dítě, jde-li o výkon rozhodnutí pro vymožení výživného. Nutno podotknout, že podle zásady perpetuatio fori, platí, že příslušnost soudu k výkonu rozhodnutí, ať již věcná nebo místní, je po celou dobu řízení neměnná a platí, že příslušnost soudu v tomto řízení je vždy zkoumána ke dni jeho zahájení, tedy ke dni podání návrhu na výkon rozhodnutí. V případě, že soud zjistí, že není ve věci výkonu rozhodnutí místně příslušným, rozhodne o tomto usnesením. Usnesení o vyslovení místní nepřislušnost soud doručí oprávněnému a povinnému, kterému toto ale doručuje až spolu s rozhodnutím o nařízení výkonu rozhodnutí, když jeho dřívějším doručením by mohlo dojít ke zmaření účelu výkonu rozhodnutí. Uvedená povinnost soudu byla také judikována, a to např. rozhodnutím Nejvyššího soudu, jehož právní věta zní „O tom, že není místně příslušný (a kterému soudu se věc postupuje jako místně příslušnému), soud rozhodne usnesením, které doručí oprávněnému i povinnému; povinnému však nejdříve s usnesením o nařízení exekuce, ledaže by dřívějším doručením nebyl zmařen účel exekuce“⁵⁰

V řízení o výkonu rozhodnutí rozhoduje v zásadě samosoudce. Podle zákona č. 121/2008Sb., o vyšších soudních úřednících a soudních úřednících státních zastupitelství, může, a v praxi často provádí, však úkony v řízení o výkonu rozhodnutí činit samostatně i vyšší soudní úředník, asistent soudce nebo justiční čekatel. Výjimku z tohoto tvoří jednání ve věci samé, rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem

49 §85 odst. 1, zák. č. 99/1963Sb., občanský soudní řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

50 Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. Cpjn 200/2005

nemovitosti, prodejem podniku nebo zřízením soudcovského zástavního práva, rozhodování o uspokojování práv na nepeněžitě plnění a rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí.⁵¹ Řízení o výkonu rozhodnutí se v zásadě koná bez ústního jednání. Samotné provedení výkonu rozhodnutí pak provádí tzv. výkonný úředník (dále jen „vykonavatel“), jemuž je pravomoc k tomuto svěřena přímo občanským soudním řádem, a pak také ust. § 46 vyhlášky číslo 37/1992Sb., v platném znění, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudu (dále jen „jednacím řád“), který přímo stanoví, jaké úkony provádí vykonavatel, aniž by k tomu potřeboval pověření jemu nadřízeného samosoudce.

Subsidiárně se použijí pro řízení o výkonu rozhodnutí i ostatní ustanovení o.s.ř.⁵² Ve věcech výkonu rozhodnutí se pak výlučně rozhoduje usnesením, které se doručuje účastníkům řízení a dalším dotčeným osobám. Mezi ostatní dotčené osoby patří např. plátce mzdy, peněžní ústav, dlužník povinného apod. Účastníky řízení jsou tedy oprávněný, povinný a další osoby, jichž se výkon rozhodnutí bezprostředně dotýká. V případě, že se výkonem rozhodnutí postihují práva patřící do společného jmění manželů, je účastníkem řízení i manžel povinného. Skutečnost, že věci podléhající výkonu rozhodnutí patří do společného jmění manželů musí být nesporná. Manžel povinného se stává účastníkem řízení v okamžiku, kdy byl výkon rozhodnutí na věci spadající do společného jmění manželů nařízen.⁵³

Jak již bylo výše uvedeno, lze výkon rozhodnutí zahájit výhradně na návrh oprávněného. Návrh na zahájení řízení o výkonu rozhodnutí musí obsahovat obecné náležitosti upravené v ust. § 42, jakož i ust. § 79 o.s.ř. Nad rámec obecných náležitostí bylo novelou o.s.ř. účinnou od 1.1.2013 vpraveno mezi základní náležitosti návrhu na výkon rozhodnutí rodné číslo povinného, pokud je oprávněnému známo. I tato změna je změnou velice významnou, neboť rodné číslo každého občana České republiky je číslem jedinečným, a nemůže tak dojít k pochybám, kdo je osobou povinnou, a záměně tak osoby povinného za osobu jinou. Podstatnou náležitostí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí je označení formy, jakou bude výkon rozhodnutí probíhat a označení postižitelného majetku povinného v návaznosti na formu výkonu rozhodnutí.

51 §10 odst. 1 písm. g), §11 písm. a), d), f) a g), zákona č. 121/2008Sb., ÚZ 890, Sagit

52 §254 odst. 1, zákona č. 99/1963Sb., o.s.ř., ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

53 Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 2Cdon 1446/96, uveřejněné v Soudní judikatuře, rok 1997, č. 113

6.6.1. Provedení výkonu rozhodnutí

Jakmile je soudem vydáno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, činí soud úkony potřebné k vymožení povinnosti stanovené exekučním titulem. Tyto úkony činí z úřední povinnosti, bez součinnosti nebo z podnětu oprávněného, a to až do úplného splnění povinnosti stanovené exekučním titulem.

V praxi řízení probíhá tak, že ve většině případů vyšší soudní úředník, jemuž je rozvrhem práce svěřena agenda výkonu rozhodnutí, vydá na základě návrhu oprávněného usnesení, kterým se výkon rozhodnutí nařizuje. Následně předá spis vykonavateli, určenému taktéž rozvrhem práce, který činí úkony směřující k vymožení uložené povinnosti, a to způsobem v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí uvedeným.

6.6.2. Odklad provedení výkonu

Odložení výkonu rozhodnutí je možné pouze na návrh povinného. Oprávněný není legitimován k podání takového návrhu. Odložení výkonu rozhodnutí je možné už při samotném jeho nařízení, a to za předpokladu, že by samotný výkon mohl dostat povinného a členy jeho rodiny do nepříznivé situace, jejímž důsledkem by byly zvláště nepříznivé následky, ale za předpokladu, že tím nebude nikterak poškozen oprávněný. Podmínkou, kdy je možné doložit výkon rozhodnutí z důvodu, že se povinný ocitl v nepříznivé situaci, je to, že se povinný do takovéto situace nedostal vlastním zaviněním. Nepříznivé postavení povinného musí mít přechodnou povahu. Účelem odložení výkonu rozhodnutí je, že se výkon rozhodnutí na přiměřenou dobu odloží, neboť kdyby k odložení nedošlo, mohl by být zmařen samotný účel výkonu rozhodnutí.

O odkladu výkonu rozhodnutí rozhoduje soud usnesením, proti kterému je možné podat odvolání. V usnesení se mimo samotného odkladu rozhoduje i o nákladech řízení, týkající se této fáze řízení. Usnesení o odkladu výkonu rozhodnutí je vykonatelné dnem jeho doručení, pokud v něm není stanoveno, že je vykonatelné až po právní moci.

Jakmile pomínou důvody odkladu výkonu rozhodnutí, vydá soud usnesení o tom, že se ve výkonu rozhodnutí pokračuje. Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

Skutečnost, že je nutné brát ohledy i na současný stav povinného, je zřejmé i

z rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 1979, které ve své právní větě uvádí : Účel odkladu provedení výkonu rozhodnutí, který je zřejmý ze znění ustanovení § 266 odst. 1 a 2 o.s.ř., totiž předcházet nepříznivým a později již mnohdy neodčinitelným následkům neprodleného provedení výkonu rozhodnutí, vyžaduje, aby mohlo být odloženo provedení nařízeného výkonu rozhodnutí již v době, kdy následky nařízení výkonu nastaly nebo bezprostředně hrozí, tj. tam, kde dochází k úkonům znamenajícím již provádění výkonu rozhodnutí, ještě před právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.⁵⁴ Jedná se o rozhodnutí sice již staršího data, ale stále více než aktuální.

6.6.3. Zastavení výkonu rozhodnutí

Důvody, za nichž je možné výkon rozhodnutí zastavit, taxativně vyjmenovává ust. § 268 o.s.ř.⁵⁵ K zastavení výkonu rozhodnutí nedochází splněním uložené povinnosti, ale ještě před tím, než k této události dojde. Pokud je výkon rozhodnutí zastaven, řízení o výkonu rozhodnutí je tak skončeno. Rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí je tak rozhodnutím konečným.

Návrh na zastavení výkonu rozhodnutí je možné podat až poté, co byl výkon rozhodnutí nařízen. Legitimován k podání takového návrhu je povinný, ale není zde vyloučena možnost, že by návrh nemohla podat i osoba oprávněného, na rozdíl od návrhu na odklad výkonu rozhodnutí. O zastavení řízení lze však rozhodnout i bez návrhu, a to v případě, že je soudem zjištěno, že jsou k tomu splněny všechny zákonné předpoklady.

O zastavení výkonu rozhodnutí rozhoduje soud usnesením, které je vykonatelné jeho doručením, pokud v něm není stanoveno, že je vykonatelné až po právní moci. Jakmile se stane usnesení o zastavení řízení vykonatelným, ti, kdo činí některé úkony výkonu rozhodnutí, např. plátce mzdy, přestanou další výkon rozhodnutí provádět.

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. Cpj 159/79, R 21/1981

⁵⁵ Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. Komentář. I.vydání. Praha : C.H.Ceck, 2009, str . 2235 – 2236 : Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže a) byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným; b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným; c) zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení; d) výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a 322 vyloučeny; e) průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů; f) bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž nemá někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (§267); g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku; h) výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

V případě zastavení výkonu rozhodnutí je však třeba rozlišovat dvě skutečnosti, které mohou nastat. Jedná se o *zastavení řízení o výkonu rozhodnutí* a *zastavení výkonu rozhodnutí*. Na první pohled se může zdát, že se jedná o týž událost. Opak je ale pravdou, jedná se o skutečnosti diametrálně odlišné. Zastavení řízení o výkonu rozhodnutí je totiž možné pouze do okamžiku pravomocného rozhodnutí o návrhu na výkon rozhodnutí, a to z důvodu, že tu nebyly vůbec dány podmínky k vedení řízení o výkonu rozhodnutí. Oproti tomu zastavení výkonu rozhodnutí je možné pouze po právní moci rozhodnutí, jímž byl výkon nařízen.

6.6.4. Náklady výkonu rozhodnutí

I při soudním výkonu rozhodnutí je třeba stanovit výši a uložit povinnost k náhradě nákladů řízení. Pro náhradu nákladů řízení se užije přiměřeně ust. § 147 až 150 o.s.ř. O náhradě nákladů řízení výkonu rozhodnutí je rozhodováno spolu s jeho nařízením. Oprávněný má právo na náhradu nákladů, které mu při výkonu rozhodnutí vzniknou, a to v případě, že se jedná o náklady účelně vynaložené. Jak již bylo řečeno, náklady výkonu rozhodnutí se stanovují spolu s nařízením výkonu rozhodnutí. Z tohoto je tedy zřejmé, že je o nákladech výkonu rozhodnutí soudem rozhodováno usnesením. V tomto usnesení však není stanovena lhůta k jejich zaplacení, protože nařízení výkonu rozhodnutí se automaticky vztahuje i na tyto náklady.

O nákladech výkonu rozhodnutí není však rozhodováno pouze ve fázi jeho nařizování. Vzhledem k tomu, že řízení o výkonu rozhodnutí může mít několik fází, je třeba v každé této fázi rozhodovat i o nákladech. O nákladech rozhodnutí je tedy rozhodováno např. v rozhodnutí o odkladu výkonu rozhodnutí nebo jeho zastavení apod.

Pokud je rozhodováno o nákladech výkonu rozhodnutí ve fázi jeho zastavení, rozhodne soud o těchto nákladech s ohledem na důvod, pro který je výkon rozhodnutí zastavován. Zjištění důvodu zastavení výkonu rozhodnutí je rozhodné zejména s ohledem na to, komu a v jakém rozsahu má být uložena povinnost hrazení vzniklých nákladů. Dále je také při rozhodování o nákladech výkonu rozhodnutí rozlišovat, zda je výkon rozhodnutí zastavován zcela nebo pouze z části. I tato skutečnost má vliv na stanovení výše a povinnosti náhrady nákladů řízení.

6.6.5. Způsoby provedení výkonu rozhodnutí

Taxativní výčet způsobu soudního výkonu rozhodnutí je obsažen v ust. § 258 os.ř., a těmito způsoby jsou a) srážky ze mzdy, b) příkázání pohledávky, c) správa nemovitosti, d) prodej movitých věcí a nemovitostí, e) postižení podniku a f) zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitostem. Citované způsoby výkonu rozhodnutí se týkají vymození plnění peněžitého. Nepeněžité plnění lze pak prostřednictvím výkonu rozhodnutí provést a) vyklizením, b) odebráním věci, c) rozdělením společné věc, d) provedením prací a výkonů. Dalším možným způsobem výkonu rozhodnutí je prodej zástavy pro zajištěnou pohledávku, který lze provést prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných, souborů věcí a bytů a nebytových prostor, příkázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv.⁵⁶ To, jakým způsobem bude výkon rozhodnutí proveden do jisté míry souvisí s možným způsobem plnění. Uvedené musí být jasně patrné z exekučního titulu.

Způsob, jakým jsou jednotlivé formy exekucí prováděny jsou v podstatě totožné z obdobnými způsoby podle správního nebo daňového řádu, proto se jimi zde již nebudu blíže zabývat.

Soud musí při rozhodování v nalézacím řízení mít vždy na paměti, aby rozhodnutí, jenž má být exekučním titulem, bylo ve svém výroku ukládající žalovanému jistou povinnost, zcela konkrétní, a bylo podle tohoto možné bez jakýchkoliv pochybností nařídít výkon rozhodnutí. Dále by z tohoto mělo být jasné, jakým způsobem bude moci výrok o uložení určité povinnosti vykonán.⁵⁷

6.7. Exekuce podle zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

Zákon č. 120/2001Sb., v platném znění, o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „e.ř.“) upravuje mj. problematiku exekučního řízení prováděného výhradně soudním exekutorem. Mimo samotného exekučního řízení upravuje e.ř. také to, kdo může být osobou soudního exekutora, zaměstnance exekutorského úřadu a další exekuční činnost. Samotné exekuční řízení je pak upraveno v hlavě III, dílu 2, § 35 až

⁵⁶ §258 zákona č. 99/1963, o.s.ř., ÚZ 926, nakladatelství Sagit

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. Prz 36/67

§57 a způsoby provedení exekuce upravuje hlava IV, § 58 až §92.

Stejně jako i ostatní typy exekučních nebo vykonávacích řízení i exekuce prostřednictvím soudního exekutora je zahajována na návrh oprávněného. Návrh podává oprávněný u soudního exekutora, kterého si sám zvolí, a takto zvolený soudní exekutor vyhodnotí, zda je návrh po obsahové stránce v pořádku a určí další postup. V případě, že návrh neobsahje všechny zákonem předepsané náležitosti, je neúplný nebo nesrozumitelný, vyzve soudní exekutor oprávněného ve smyslu ust § 39 e.ř. k opravě či doplnění návrhu.⁵⁸ V případě neodstranění vad návrhu, soudní exekutor návrh odmítne. O následcích neodstranění vad návrhu musí být oprávněný ve výzvě řádně poučen.⁵⁹ Aktivně legitimovaným k podání návrhu na zahájení exekučního řízení je pouze oprávněný nebo ten, kdo prokázal, že na něj přešlo právo vyplývající z exekučního titulu. Proti jinému ani ve prospěch jiného nelze exekuci provést.⁶⁰ To, kdo je účastníkem řízení upravuje ust. § 36 e.ř., který jasně definuje, že účastníky řízení jsou oprávněný a povinný. Toto ustanovení je téměř totožným s ustanovením § 255 o.s.ř., které se liší pouze v názvosloví, kdy na místo spojení „exekučního řízení“ uvádí spojení „výkonu rozhodnutí“. Vzhledem k tomu, že v řízení exekučním podle e.ř. je povoleno přiměřené užití o.s.ř., nemusel by e.ř. takovéto ustanovení obsahovat.⁶¹ Oprávněný může podat návrh na zahájení exekučního řízení pouze v případě, že povinný nesplní povinnost uloženou mu exekučním titulem a pokud nejde o věci, pro které lze nařídit soudní výkon rozhodnutí podle ust. § 251 odst. 2 písm. a), c) až f) o.s.ř.⁶² Návrh na nařízení exekuce musí mimo obecných náležitostí, které jsou shodné s jakýmkoliv jiným návrhem na zahájení řízení, dále obsahovat označení exekutora, jenž má být soudem pověřen, exekuční titul a údaj o tom, zda a případně v jakém rozsahu povinný svou povinnost uloženou mu exekučním titulem splnil.⁶³ V případě, že je návrh na zahájení exekučního řízení zcela bez vad, požádá soudní exekutor věcně a místně příslušný exekuční soud k vydání pověření k provedení úkonů exekučního řízení. Co se

58 § 39 zák. č. 120/2001Sb., exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit : Neobsahuje-li exekuční návrh všechny stanovené náležitosti nebo je nesrozumitelný anebo neurčitý, vyzve nejpozději do 15 dnů exekutor, kterému byl doručen exekuční návrh, oprávněného, aby návrh opravil nebo doplnil, určí mu lhůtu a poučí o tom, jak je třeba opravu nebo doplnění provést.

59 §39 odst. 2 zákna č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

60 Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 20Cdo 282/2002

61 § 52 odst. 1 exekučního řádu, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

62 § 251 odst. 2 písm. a), c) až f) o.s.ř., soud nařizuje a provádí výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí; je-li podán návrh na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady; o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným; orgánů Evropských společenství a jde-li o cizí rozhodnutí

63 §38 zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

týče osoby soudního exekutora, tak je zcela na úvaze oprávněného, jakého exekutora si zvolí. Soudního exekutora nemůže vybírat soud, a to ani v případě, kdy by o to oprávněný v návrhu požádal.⁶⁴ K návrhu je nutné připojit stejnopis nebo ověřenou kopii exekučního titulu opatřenou doložkou vykonatelnosti. Tato povinnost odpadá v případě, že exekuční titul vydal soud, u kterého je návrh na nařízení exekuce podáván.⁶⁵ Uvedené vyplývá ze skutečnosti, že exekuční soud si na základě v návrhu řádně označeného exekučního titulu, může sám připojit nalézací spis obsahující exekuční titul. V praxi je uvedené prováděno tak, že poté co je soudu doručen návrh na zahájení exekučního řízení, spis je nejprve předán na oddělení, kde probíhalo nalézací řízení, které příslušný spis k exekučnímu spisu připojí, a na základě exekučního titulu je následně vyznačena doložka právní moci a vykonatelnosti přímo na návrhu na zahájení exekučního řízení. Spis nalézacího řízení zůstává u spisu exekučního připojen až do doby pověření příslušného soudního exekutora úkony exekučního řízení, když exekuční soud ověřuje vykonatelnost exekučního titulu. V případě, že není exekuční titul k návrhu připojen, s výjimkou, kdy být připojen nemusí, a to ani v soudním exekutorem dodatečně určené lhůtě, soudní exekutor návrh na nařízení exekuce odmítne.

Listiny, jenž mohou být exekučním titulem jsou taxativně vyjmenovány v ust. § 40 odst. 1 e.ř. a jsou jimi a) vykonatelná rozhodnutí soudu nebo exekutora, b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, c) rozhodčí nález, d) notářský zápis, e) rozhodnutí orgánu veřejné správy, včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, f) rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení, g) jiná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon. I zde platí, že vše, co má sloužit jako exekuční titul musí být vykonatelné. Co se týká doložky vykonatelnosti, tak zde je potřeba uvést, že ne vždy je tato nutností. V případě, že je pariční lhůta z exekučního titulu zcela jasná, postačí vyznačení doložky právní moci, když z výroku exekučního titulu je jasně patrné, kdy vykonatelnost nastává. Takovým případem je např. situace, kdy je v exekučním titulu uloženo splnění povinnosti do tří dnů od právní moci rozsudku. V tomto případě se dá vykonatelnost rozhodnutí jasně

64 Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010 s. 132

65 Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010 s. 133

určit a není tak nutné, aby na exekučním titulu byla vykonatelnost vyznačena.⁶⁶

Soudní exekutor, kterému došel návrh oprávněného na nařízení exekuce je pak povinen do 15 dnů ode dne jeho doručení požádat soud o pověření k provedení úkonů exekučního řízení. Žádost exekutor podává na elektronickém formuláři prostřednictvím veřejné datové sítě a k tomu určené elektronické aplikace. V případě, že tento způsob návrhu není možný, zašle exekutor žádost do datové schránky příslušného soudu.⁶⁷ Na základě exekutorem podané žádosti vydá následně soud pověření, které obsahuje označení exekučního soudu, označení exekutora, označení exekučního titulu a orgánu, který ho vydal, nebo osoby, která jej vyhotovila, označení oprávněného a povinného a podpis a datum.⁶⁸ Pokud soud shledá, že nejsou splněny všechny předpoklady, jenž jsou stanoveny zákonem k tomu, aby mohla být exekuce provedena, udělí soud exekutorovi pokyn k odmítnutí nebo zamítnutí návrhu. Na tomto případě je zřetelné provázání činnosti soudu a soudního exekutora. Pokud naopak všechny předpoklady k zahájení exekuce splněny jsou, udělí soud pověření soudnímu exekutorovi k úkonům exekučního řízení a pověřený exekutor následně vydá vyrozumění o nařízení exekuce, které doručí oprávněnému. Toto vyrozumění zašle exekutor také povinnému, a to nejpozději s exekučním příkazem a výzvou ke splnění uložené povinnosti podle § 46 odst. 6 e.ř.⁶⁹ Jakmile toto učiní, posoudí, jakým způsobem nejlépe exekuci provést a následně vydá ve věci exekuční příkaz. Exekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle o.s.ř. Proti exekučnímu příkazu není přípustný žádný opravný prostředek, a to především z důvodu, že exekuční řízení má být řízením rychlým. Pokud by přece jen bylo proti exekučnímu příkazu odvolání nebo dovolání podáno, bude za použití ust. § 218 písm. c) o.s.ř. odmítnuto.⁷⁰ Náležitosti exekučního příkazu upravuje ust. § 48 e.ř. a tyto jsou prakticky shodné s obsahem usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle o.s.ř. s výjimkou toho, že zde je navíc uveden exekutor, jenž exekuci

66 Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010 s. 154

67 §43a odst. 2 zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, Ú č. 926, nakladatelství Sagit

68 §43a odst. 4 zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sgit

69 §46 odst. 6 zákona č. 120/2001Sb., e.ř. Exekutor zašle povinnému společně s vyrozuměním výzvu ke splnění vymáhané povinnosti, v níž vyčíslí vymáhaný nárok a zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného. Zároveň povinného poučí, že splní-li ve lhůtě 30 dnů od doručení této výzvy vymáhaný nárok a uhradí zálohu, vydá exekutor neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce. Právní mocí příkazu k úhradě nákladů exekuce bude exekuce provedena. Splněním vymáhaného nároku a uhrazením zálohy zaniká zákaz podle § 44a odst. 1 a podle § 47 odst. 4. Jinak exekutor provede exekuci

70 Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010 s. 306

provádí. Novým údajem, který v exekučním příkazu do 31.12.2012 být uveden nemusel, je rodné číslo povinného. Výrok exekučního příkazu je pak závislý na způsobu provedení exekuce. V okamžik, kdy je povinnému exekutorem doručeno vyrozumění o zahájení exekučního řízení spolu s exekučním příkazem, nesmí povinný nakládat se svým majetkem, a to ani s majetkem patřícím do společného jmění manželů. V případě, že povinný s majetkem nakládat i přesto bude, vystavuje se riziku relativní neplatnosti takového úkonu. Toto omezení se nazývá generální inhibitorium. Vedle toho stojí ale ještě tzv. speciální inhibitorium, které ukládá zákaz povinnému nakládat s přesně specifikovanými věcmi. Nesmíme ale opomenout tzv. arrestatorium, což je zákaz dlužníku povinného nakládat s jeho pohledávkou, a to v rozsahu vymáhané částky.⁷¹ Samozřejmě, že i zde jsou zákonem stanoveny určité výjimky. V základě jde o to, že okamžikem doručení oznámení o nařízení exekuce a exekučního příkazu, je povinnému zakázáno jakékoliv snižování hodnoty svého majetku, když by tak mohlo dojít ke zmaření účelu exekuce.

Velmi podstatnou změnou oproti právní úpravě platné do 31.12.2012 je i to, že v případě, že podá oprávněný návrh na exekuci proti povinnému, proti kterému je již u stejného exekutora vedeno jiné exekuční řízení, a toto řízení není stále skončeno, řízení se spojí do řízení společného. Tímto zákonodárce svým způsobem posílil ochranu povinného, kdy se povinnému výrazně snižují náklady na exekuci a tedy i konečná vymáhaná částka. O spojení exekucí rozhoduje soud, nikoliv exekutor. Soud ve věci rozhoduje usnesením, ve kterém určí, která řízení budou spojena, a který soudní exekutor bude nadále exekuci provádět.

Vraťme se ještě na okamžik k osobě soudního exekutora. Soudní exekutor je osobou fyzickou, bezúhonným občanem České republiky způsobilým k právním úkonům a majícím vysokoškolské vzdělání v oboru právo, majícím minimálně tříletou exekutorskou praxi, a který složil exekutorskou zkoušku. Do úřadu jmenuje exekutora na návrh Exekutorské komory ministr spravedlnosti, do jehož rukou skládá exekutor slib. Každý, kdo je dle uvedených zásad soudním exekutorem, je veden v seznamu soudních exekutorů, ze kterého si následně oprávněný vybírá exekutora, jenž bude provádět jím navrhovanou exekuci. V průběhu exekučního řízení může dojít i ke změně osoby exekutora, a to na návrh oprávněného. Soud na základě takového návrhu

⁷¹ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha 2010 s. 182

původního exekutora zproští oprávnění k provedení úkonů předmětného exekučního řízení a pověří exekutora jiného, kterého oprávněný k provedení exekuce navrhl.

Je na místě uvést, že úkony soudního exekutora, jsou považovány za úkony soudu, stejně jako je tomu u řízení dědického, kdy úkony soudu činí notář jako soudem pověřený soudní komisař na základě soudem uděleného pověření. V případě, že nestanoví e.ř. něco jiného, použijí se na exekuci příslušná ustanovení o.s.ř. o výkonu rozhodnutí. Exekutor rozhoduje převážně usnesením, bez nařízení jednání. O odvolání proti rozhodnutí exekutora rozhoduje příslušný krajský soud.

6.7.1. Odklad exekuce

K podání návrhu na odklad exekuce je legitimován povinný a podává jej u soudního exekutora provádějící exekuci. Odkladem exekuce se rozumí pouze pozastavení jejího výkonu a nejsou jím dotčeny dosud provedené úkony. O návrhu rozhoduje soud nebo soudní exekutor. Soud nebo soudní exekutor však mohou rozhodnout o odkladu exekuce i bez návrhu, jsou-li zde předpoklady, že exekuce bude zastavena. O odkladu exekuce je rozhodováno usnesením, ve kterém musí být zejména uveda doba, na kterou se exekuce odkládá. Tato lhůta nemusí být stanovena přesným datem ale např. může být vázána na skončení jiného s exekucí souvisejícího řízení. Jakmile lhůta uvedená v rozhodnutí, jímž byl odklad exekuce povolen, uplyne, exekutor bez dalšího v provedení exekuce pokračuje. Odkložení exekuce má pouze přechodný charakter. V případě, že by exekuce odložena nebyla, mohl by tím být zmařen její účel. Odložení exekuce se může týkat jak exekuce celé, tak pouze její části. I toto je v usnesení povolujícím její odložení nutno uvést. Účinky odkladu exekuce nastávají již v okamžik doručení návrhu exekutorovi. Proti rozhodnutí o odložení je přípustné odvolání a je vykonatelné jeho doručením. Primárně rozhoduje o odložení exekuce exekutor. V případě ale, že by takovému návrhu nevyhověl, postoupí jej k rozhodnutí soudu, a to nejdéle ve lhůtě sedmi dnů spolu s celým exekučním spisem, který o něm ve lhůtě patnácti dnů rozhodne.

6.7.2. Zastavení exekuce

Návrh na zastavení exekuce se podává u exekutora, který exekuci vede. Podává

jej povinný, a to do 15 dnů ode dne, kdy se o důvodu zastavení dozví.⁷² Návrh na zastavení exekuce však může podat i oprávněný, který není k podání takového návrhu vázán žádnou zákonem určenou lhůtou. Exekutor je následně povinen zajistit vyjádření k návrhu na zastavení exekuce stanovisko oprávněného, v případě, že je návrh podáván povinným, a zároveň exekutor oprávněného vyzve k vyjádření se, zda se zastavením exekuce souhlasí. V případě, že se oprávněný k návrhu nevyjádří nebo s tímto projeví výslovný souhlas, vydá exekutor usnesení o zastavení řízení, proti kterému je přípustné odvolání. Pokud oprávněný se zastavením exekuce nesouhlasí, je návrh spolu s exekučním spisem postoupen soudu k rozhodnutí. Soud má pak dvě možnosti, jak ve věci postupovat. Buď sám bez dalšího rozhodne o zastavení exekuce, nebo exekutorovi sdělí, z jakého důvodu není možné exekuci zastavit. Při svém rozhodování o návrhu na zastavení exekuce dále exekutor posoudí, zda byla dodržena lhůta k podání návrhu na zastavení exekuce v případě, že návrh podává povinný, a zda z vylíčení rozhodných skutečností vyplývá, že je zde dán k zastavení exekuce důvod.

6.7.3. Způsoby provedení exekuce

Způsoby provedení exekuce podle e.ř. jsou upraveny v ust. § 58 až §73. Jinými, než zákonem stanovenými způsoby nelze exekuci provést. V případě, že majetek povinného postižený jedním ze způsobů provedení exekuce nepostačuje k úplnému splnění povinnosti původně uložené exekučním titulem, je možné v rámci jednoho exekučního řízení provést exekuci více způsoby. Způsob, jakým bude exekuce provedena určí exekutor a to na základě zjištění majetku povinného.

Exekuci na peněžitě plnění lze provést a) srážkami ze mzdy a jiných příjmů, b) příkázáním pohledávky, c) prodejem movitých věcí a nemovitostí, d) postižením podniku, e) zřízením exekutorského zástavního práva, f) správou nemovitosti, g) pozastavením řidičského oprávnění.⁷³ Jako nové instituty byly s účinností od 1.1.2013 do právní úpravy vpraveny ty uvedené pod bodem d), tj. postižením podniku (pozn. dříve prodej podniku), bodem f) tj. správa nemovitosti a g) tj. pozastavení řidičského oprávnění. V případě exekuce na plnění nepeněžitá je možné tuto provést a) vyklizením, b) odebráním věci, c) rozdělením společné věci, d) provedením prací a výkonu. Ani zde

⁷² §55 zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

⁷³ §55 zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

se již jednotlivými formami provedení exekuce zabývat nebudu, neboť v podstatě platí to, co již bylo řečeno u způsobů exekuce správní a daňové.

6.7.4. Náklady exekuce

Náklady exekuce představují odměnu exekutora, náhradu paušálně určených nebo účelně vynaložených hotových výdajů, náhradu za ztrátu času při exekuci, náhradu za doručení písemností, odměnu a náhradu nákladů správce podniku, a v případě, že je exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, tak i příslušná výše této daně.⁷⁴ Co se týká náhrady účelně vynaložených cestovních výdajů a náhrady za ztrátu času, tak tato se určuje podle zvláštního předpisu, jímž je vyhláška č. 330/2001Sb., v platném znění, o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem. Citovaná vyhláška dále také stanoví odměnu exekutora za exekuci na peněžité a nepeněžité plnění.⁷⁵ Náklady exekutora hradí povinný.

Mimo exekutora má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených při vymáhání pohledávky také oprávněný, které tomuto hradí povinný.

Ať již náklady exekutora nebo náklady povinného, jsou tyto vymáhány exekutorem na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce způsobem určeným exekučním příkazem k provedení exekuce. Proti příkazu exekutora je přípustné podání námitek, a to ve lhůtě 8 dnů ode dne jejich doručení. O námitkách rozhoduje soud v případě, že těmto exekutor v plném rozsahu nevyhoví.

Je-li exekuce zastavena, hradí náklady exekuce ten z účastníků řízení, který zastavení exekuce zavinil. Výjimkou je situace, kdy dojde k zastavení exekuce z důvodu nemajetnosti povinného, kdy pak náklady exekuce hradí oprávněný.

⁷⁴ §87 odst. 1 zákona č. 120/2001Sb., v platném znění, exekuční řád, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

⁷⁵ §6, §7 - §10, vyhlášky č. 330/2001Sb., v platném znění, ÚZ č. 926, nakladatelství Sagit

7. Souběh výkonů rozhodnutí

Souběh výkonů rozhodnutí se řídí zákonem ze dne 22.2.2001 č. 119/2001Sb., v platném znění, kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí (dále jen „zákon“).

Souběh výkonů rozhodnutí v praxi znamená, že pro tytéž věci nebo majetkové hodnoty jsou vedena exekuční nebo vykonávací řízení u vícero subjektů, tj. soudem, soudním exekutorem, správcem daně nebo správním orgánem. Zákon nerozlišuje pojem výkon rozhodnutí a exekuce. Exekucí je vše týkající se vymáhání pohledávek na základě exekučního titulu, ať již jde o exekuci daňovou, podle správního řádu, exekučního řádu nebo soudní výkon rozhodnutí. Zákon stanovuje postup za situace, kdy je jedním způsobem exekuce postihován majetek povinného vícero exekučními orgány.

V případě exekuce srážkami ze mzdy a přikázáním pohledávky se nároky uspokojují podle pořadí. Pro pořadí je určující, kdy bylo příslušné rozhodnutí doručeno plátcí mzdy nebo peněžnímu ústavu, kde má povinný uloženy peněžní prostředky jak v tuzemské, tak i cizí měně.

Pokud jde o exekuci formou prodeje movitých věcí, uspokojí se nejdříve pohledávky v exekuci, při níž došlo k soupisu movitých věcí nejdříve.

Pro určení pořadí uspokojení nároků oprávněného formou prodeje nemovitostí, je zase určujícím okamžikem pro pořadí okamžik nařízení exekuce. Exekuce, která byla nařízena nejdříve je provedena. Obdobně se postupuje i při správě podniku nebo prodeji podniku.

V případě exekucí formou prodeje movitých věcí, nemovitostí a podniku se později zahájená řízení přerušují.

Z výše uvedeného je zcela jasné, že souběh výkonu rozhodnutí znamená, že se jedná o souběh výkonu rozhodnutí podle správního řádu s občanským soudním řádem nebo exekučním řádem. Zákon č. 119/2001Sb. v žádném případě neřeší souběh výkonu rozhodnutí jako souběh výkonu rozhodnutí prováděné soudem na základě příslušných ustanovení občanského soudního řádu a exekuce prováděné soudním exekutorem na základě řádu exekučního.⁷⁶

76 Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 20Cdo 331/2001

8. Rozdíly mezi exekucí správní a soudní

Jak exekuci podle práva správního tak i podle občanského lze provést dvojím způsobem. U práva správního je to možnost provedení podle řádu správního a podle řádu daňového. Exekuci podle práva občanského lze pak provést na základě ustanovení občanského soudního řádu nebo exekučního řádu. Již zde ale narážíme na první z rozdílů. U exekuce podle správního práva je pro výběr příslušného právního předpisu rozhodující, zda se jedná o exekuci na plnění peněžitá nebo nepeněžitá, a to vzhledem k tomu, že peněžitá plnění podle správního práva lze vymáhat pouze na základě ustanovení daňového řádu. Ostatní plnění se vymáhají za použití řádu správního. Oproti tomu u exekuce podle občanského práva, je možné oba typy plnění vymoci buď na základě občanského soudního řádu nebo řádu exekučního. Ani zde tedy není situace tak jednoznačná, neboť jak občanským soudním řádem tak i řádem exekučním jsou taxativně vymezeny případy, jakou formou postižením majetku povinného lze tyto provést. Oprávněný se při výběru způsobu provedení exekuce podle občanského práva musí zabývat otázkou, jaký způsob vymožení jeho pohledávky bude nejefektivnější, když při zvolení možností exekuce, přesněji výkonu rozhodnutí, podle občanského soudního řádu, jsou dány omezenější možnosti výkonu rozhodnutí, když zde je možné provést pouze jeden způsob výkonu a v návrhu musí být tento jasně specifikovaný a dále musí být jasně určen majetek povinného, jenž má být výkonem postihnut. Stejně tak jsou i značně omezeny případy, kdy lze výkon soudního rozhodnutí provést. Oproti tomu při provedení exekuce podle exekučního řádu jsou pravidla pro její provedení daleko volnější, když v návrhu stačí, mimo dalších povinných údajů, uvést označení exekučního titulu, příp. i majetku povinného, i když to není tak zcela povinným údajem, neboť soudem pověřený soudní exekutor si sám zvolí způsob, jakým exekuci provede, a to především na základě majetku povinného jím zjištěného. V současné praxi, je asi nejvíce rozšířena možnost výkonu exekuce podle exekučního řádu, když, jak již bylo řečeno, soudní exekutor má více možností provedení exekuce. Ani zde není situace ale zcela tak jednoznačná, když jak občanským soudním řádem, tak i řádem exekučním, jsou taxativně vyjmenována plnění, která lze na základě jednotlivých řádů vymáhat.

Jak víme, tak exekuční řízení je možné zahájit u věcně a místně příslušného

exekučního úřadu. V případě exekuce správní, je nutné opět rozlišovat, na jaký druh plnění je exekuce nařizována. V případě plnění peněžitého je věcně příslušným exekučním úřadem obecný správce daně povinného, kdežto u exekuce na plnění nepeněžité je to ten správní orgán, který vydal exekuční titul. V případě exekuce, potažmo výkonu rozhodnutí, podle občanského soudního řádu nebo exekučního řádu, je exekučním orgánem vždy pouze soud, který ať již exekuci přímo nařídí, jak to mu je u výkonu soudního rozhodnutí, nebo k provedení úkonů exekučního řízení pověří oprávněným označeného soudního exekutora. Zde je ale nutno uvést, že na základě exekučního titulu vydaného správním orgánem, není nutné nařizovat pouze exekuci správní, když tento titul lze použít i jako podklad pro exekuci podle práva občanského. Tak to mu ale není v případě, že je exekučním titulem rozhodnutí soudu. V případě, kdy je vykonáváno soudní rozhodnutí, lze nařídít pouze výkon rozhodnutí podle občanského soudního řádu nebo exekuci podle řádu exekučního.

Rozdíl mezi exekucí soudní a správní je i co se týká účastníků řízení, kdy v exekuci správní je oprávněným vždy orgán, který exekuční titul vydal, kdežto u exekuce soudní je oprávněným prakticky kdokoliv, kdo je oprávněným z exekučního titulu. Z tohoto jasně vyplývá, že v rámci exekuce správní lze vykonat pouze rozhodnutí správních orgánů, kdežto exekucí soudní prakticky rozhodnutí jakéhokoliv orgánu. Oprávněný z exekučního titulu vydaného správním orgánem má tedy možnost zvolení z vícero forem exekuce, a úspěšněji se domoci vymožení své pohledávky.

Další velice podstatným rozdílem mezi správní a soudní exekucí je skutečnosti, že exekuci správní lze nařídít nejpozději do 5 let a provádět jí nejdéle 10 let poté, co měla být povinnost splněna dobrovolně. U exekuce soudní není žádná taková podmínka zákonem přímo stanovena.

Exekuční řízení správní dává dlužníkovi splnění své povinnosti ještě před tím, než bude samotná exekuce nařízena, a to na základě tzv. exekuční výzvy. Ani občanský soudní řád, ani exekuční řád, žádnou takovou možnost nedávají.

Rozdílná je také forma rozhodnutí, jakým se exekuční, nebo vykonávací, řízení zahajuje. V případě soudní exekuce je opět nutné rozlišovat, zda jde o výkon soudního rozhodnutí nebo exekuci podle exekučního řádu. Výkon rozhodnutí je zahájen vždy usnesením. U exekučního řízení podle exekučního řádu je situace trochu jiná. V první řadě vydá soud na žádost soudního exekutora pověření exekutora k provedení úkonů exekučního řízení. Soudem pověřený soudní exekutor pak následně vydá vyrozumění o

zahájení exekučního řízení a následně pak exekuční příkaz, který má účinky usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. V případě exekuce správní je vždy, tj. jak u exekuce na plnění peněžitě tak i na plnění nepeněžitě, exekuce nařízena exekučním příkazem.

Prakticky shodné jsou podmínky pro zastavení nebo odložení exekuce. Ve všech případech je exekuce odkládána na návrh povinného a je o něm rozhodováno exekučním orgánem. U odkladu exekuce není taxativně dané, za jakých podmínek lze exekuci odložit. Zcela naopak tomu ale je u zastavení exekuce.

Stejně tak jsou téměř totožná ustanovení o nákladech řízení. V každém případě hradí náklady exekuce povinný. Rozdílem je ale okamžik, ve kterém jsou náklady vyčíslovány. V případě exekuce správní je tomu tak vždy až po skončení exekuce s výjimkou hotových výdajů, který vzniknou v průběhu exekuce. O nákladech řízení je v případě správní exekuce rozhodováno samostatným rozhodnutím, které následně může také sloužit jako exekuční titul. U výkonu soudního rozhodnutí je o nákladech řízení rozhodnuto již ve fázi jeho nařízení. Vzhledem k tomu, že o nákladech výkonu soudního rozhodnutí je rozhodováno spolu s jeho nařízením, je zřejmé, že o těchto nákladech je rozhodováno usnesením, ve kterém však není stanovena lhůta k plnění, když se náklady automaticky stávají součástí vymáhané pohledávky. Náklady exekučního řízení podle exekučního řádu jsou vyčíslovány ve věci pověřeným soudním exekutorem, a to samostatným exekučním příkazem, a tyto jsou vymáhány stejným způsobem a spolu s pohledávkou, pro niž byla exekuce nařízena.

Pozastavit se musíme i u možnosti podání opravného prostředku proti rozhodnutí o nařízení exekuce nebo výkonu rozhodnutí. Proti nařízení exekuce podle správního řádu není možné se odvolat, ale je zde dána možnost podání námitek. Námitka je v podstatě forma opravného prostředku, kdy není dána lhůta, do kdy je možné námitku podat. Z podstaty věci však vyplývá, že tuto lze podat pouze proti rozhodnutí, které dosud nebylo vykonáno. Rozdílné je podání opravného prostředku podle daňového řádu, kdy je možné proti rozhodnutí o nařízení exekuce podat odvolání, a to do 15 dnů ode dne jeho doručení. Stejně tak tomu je v případě nařízení výkonu soudního rozhodnutí. V případě exekuce podle exekučního řádu, není proti exekučnímu příkazu možné podat opravný prostředek.

Drobné rozdíly jsou pak i v možnostech provedení exekuce, a to nejen mezi exekucí správní a soudní ale i uvnitř exekuce správní a soudní. V případě exekuce správní je opět potřeba rozlišit, zda se jedná o exekuci na plnění peněžitá či nepeněžitá.

V případě plnění nepeněžitých je pak nutné ještě rozlišit, zda se jedná o plnění zastupitelná nebo nezastupitelná. Zastupitelná plnění lze vymoci náhradním výkonem, plnění nezastupitelná pak vyklizením, odebráním movité věci, předvedením nebo uložením donucovacích pokut. Exekuci na plnění peněžitá je pak možné provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky z účtu poskytovatele platebních služeb, příkázáním jiné pohledávky, postižením jiných majetkových práv a prodejem movitých věcí a nemovitostí. Výkon soudního rozhodnutí lze provést srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, správou nemovitosti, prodejem movitých věcí a nemovitostí, postižením podniku nebo zřízením soudcovského zástavního práva. Exekuční řád opět rozlišuje, zda se jedná o exekuci na peněžitě nebo nepeněžitě plnění. Peněžitá plnění lze vymoci srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky, prodejem movitých věcí a nemovitostí, postižením podniku, zřízením exekutorského zástavního práva, správou nemovitostí nebo pozastavením řidičského oprávnění. Nepeněžitá plnění lze pak vymoci vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonu.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozdíly nejsou pouze mezi exekucí správní a soudní ale i uvnitř exekuce soudní a správní. Je nutné mít vždy na paměti, kdo je oprávněným z exekučního titulu, jaké plnění má být vymáháno a jakým způsobem být vymoženo může, a podle toho pak následně k vymáhání plnění přistoupit.

9. Závěr

Problematika exekucí obecně je více než aktuální téma a dle mého názoru mu bude muset být dále věnována velká pozornost, a to vzhledem k vývoji společnosti, který není v oblasti finanční a solventnosti osob příliš pozitivní. Vzhledem k tomu, že se stále více osob dostává do nepříznivých životních situací souvisejících zejména právě s exekucemi, bude také nutné stále více posilovat práva povinných.

Je patrné, že vývoj exekucí, převážně těch soudní, je zejména v poslední letech značný, a to především co do možností jejich provedení. Největší vývoj byl zaznamenán u exekuce soudní, kdy bylo třeba reagovat na zvyšující se počet zadlužených osob, na základě čehož pak došlo i k rapidnímu nárůstu podaných návrhů na zahájení výkonu soudního rozhodnutí u soudů ale i u správních orgánů, a to zejména co se týká exekuce na peněžitá plnění. S ohledem na tyto skutečnosti tedy došlo k rozšíření institutů použitelných při provedení exekuce. Velkou a významnou změnu přineslo přijetí zákona č. 120/2001Sb., exekuční řád, který podstatně rozšířil možnosti oprávněného k vymožení své pohledávky. Nicméně tímto nedošlo k odbřemenění soudů, právě naopak. V praxi se snížil počet návrhu na výkon soudního rozhodnutí, ale naopak se zvýšil počet zahájených exekučních řízení. Tento počet se zvyšuje i na dále, ale díky zákonu č. 396/2012Sb., jimž byl novelizován exekuční řád a změněny další související předpisy, došlo k významnému nárůstu pravomocí soudních exekutorů a tím i jistému omezení úkonů soudu. Dále tímto zákonem došlo i ke změně ustanoveních občanského soudního řádu týkajících se výkonu rozhodnutí, a to zejména v oblasti rozhodnutí, na základě kterých je možné výkon rozhodnutí nařídit a případů, kdy lze výkon rozhodnutí provést.

Smyslem exekuce, ať již soudní nebo správní, je vymožení pohledávky oprávněného. Právo oprávněného je sice v rámci exekuce právem nejdůležitějším, nicméně by se nemělo zapomínat ani na práva povinných. Je sice pravdou, že každý by měl nést odpovědnost za svá jednání, ale na stranu druhou, není společensky přijatelné, aby se zejména fyzické osoby dostávali do takových situací, ze kterých není prakticky východiska a bylo jim exekucí k tomu ještě dopomáháno. Zejména exekuce prováděné soudním exekutorem nejsou vždy prováděny způsoby, ať už z pohledu právního, tak z pohledu sociálního, které by byly přijatelné. Je tedy třeba posilovat také práva

povinných a zajišťovat jim přiměřenou pomoc a ochranu při řešení takovéto situace. Ne vždy se povinný do této situace dostane vlastním přičiněním a ne vždy je ochota oprávněných s povinným tuto situaci řešit jiným způsobem, než exekucí. Stejně tak je třeba posílit kontrolu činnosti soudních exekutorů a je třeba, aby tito byli za své jednání odpovědní a v případě jejich nesprávných postupech postihováni, což se dnes již naštěstí ve větší míře děje. Osobně se domnívám, že novou právní úpravou exekučního řízení podle exekučního řádu došlo spíše k posílení pravomocí exekutora, než-li práv povinného, jak bylo původně zamýšleno.

Z hlediska efektivnosti provedení exekuce je asi nejdůležitější rychlost jejího provedení. V tomto hraje velkou roli solventnost povinného. Pokud povinný nedisponuje žádným majetkem, je jakékoliv provedení exekuce neúčinné. Čím rychleji je ale exekuce provedena, tím větší je pravděpodobnost jejího úspěchu. Je na uvážení oprávněného, jakou formu, s ohledem na exekuční titul, výkonu svého práva zvolí, když by měl zohlednit zejména předmět plnění.

Účelem této práce bylo vymezit instituty použitelné při vymáhání pohledávek, tedy práva, povinného, což si myslím bylo splněno.

10. Resume

The issue of foreclosures is generally more than the current topic and I think it will have to be further paid great attention due to the development of society, which is not in financial and solvency people too positive. Given that more and more people getting into adverse life situations related mainly just with foreclosures, you will also need to strengthen still further statutory rights.

It is obvious that the development of foreclosures, especially those court is particularly significant in recent years, especially in terms of the possibility of their implementation. The biggest development was observed in the execution of court when it was necessary to respond to the increasing number of people in debt, whereupon then there was also a rapid increase in petitions filed commencement of judicial decisions in the courts but also the administrative authorities, especially with regard to the execution of pecuniary fulfillment. In view of these facts, there was a extension institutes applicable to design execution. Large and significant change with the adoption of Act No. 120/2001Sb., Execution order, which significantly expanded the possibilities to recover their legitimate claims. However, this did not lightening the burden of the courts to the contrary. In practice, reduce the number of application for enforcement of a judgment but rather the number of started execution proceedings. This number increases even further but thanks to Act No. 396/2012Sb., Which was amended Enforcement Regulations and other related laws changed, there was a significant increase in the powers of the judicial executors and therefore certain restrictions on transactions court. In addition, this law was changed provisions of the Civil Procedure Code relating to enforcement, particularly in the area of decision on which enforcement can be ordered and where it can make enforcement.

The purpose of the execution, whether judicial or administrative, is the recovery of a claim of the creditor. Right is legitimate to say in the most important law enforcement, but should not forget the mandatory law. While it is true that everyone should take responsibility for their actions, but on the other hand, it is not socially acceptable, particularly to individuals getting into such situations from which there is virtually bases and were foreclosures still to dopomáháno. In particular execution by judicial executor are not always carried out into ways of either law or in terms of social,

that would be acceptable. It is therefore necessary to strengthen the rights required and to provide them with adequate assistance and protection in dealing with such situations.

Not always required in this situation gets their own actions and not always justified with mandatory willingness to address this situation differently than foreclosures. It is also necessary to strengthen the control of activities of executors and it is necessary that these were responsible for their actions and if they are incorrect procedures prosecution, which is now fortunately a greater extent happening. Personally, I think that new legislation enforcement proceedings under an execution order was rather to strengthen the powers of the executor, than the rights of the debtor, as originally intended.

In terms of efficiency to perform execution is probably the most important speed of implementation. This plays a big role in the solvency of the debtor. If mandatory does not have any assets, any design execution ineffective. The faster execution but is performed, the greater the probability of its success. It is at the discretion of the authorized what form, with regard to EEO, exercising their right to choose when it should take particular account of the subject of performance.

The purpose of this study was to define the institutes applicable for recovery of Justice, mandatory, which I think was done.

PRAMENY

Literatura

Tripes, A. : Exekuce v soudní praxi. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2001, xv, 660 s., ISBN 80-7201-214-2

Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi, Emilie Grossová, Linde Praha, ISBN 978-80-7201-621-1

Bakeš, M., Karfíková, M., Kotáb, P., Marková, H. a kol. Finanční právo, 5.upravené vydání. Praha : C.H.Beck, 2009, 576 s., ISBN 978-80-7400-801-6

Mrkvýka, P. a kol., Finanční právo a finanční správa, I. a II. Díl, 2004, Masarykova univerzita, ISBN 80-210-3578-1 (1.díl), ISBN 80-210-3579-X (2.díl)

Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce, JUDr. Vladimír Kurka, 2005, ASPI, a.s., ISBN 80-7357-054-8

Hendrych, D. a kol. Správní právo, Obecná část, 8.vydání. Praha : C.H.Beck, 2012, 826 s., ISBN 978-80-7179-254-3

Skulová, Soňa et. al. Správní právo procesní. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, 428 s., ISBN 978-80-7380-110-6

Právní předpisy

Kasíková, M. A kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2.vydání, Praha 2010

Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1.vydání. Praha : C.H.Beck, 2009, 1600 s., ISBN 978-80-7400-107-9

Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1.vydání. Praha : C.H.Beck, 2009, 1766 s., ISBN 978-80-7400-107-9

nařízení Rady EX č. 44/2001, www.beck-online.cz

nařízení vlády č. 595/2006, www.beck-online.cz

zákon č. 119/2011Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

vyhl. č. 37/1992Sb,v platném znění, o jednacím řádu pro okresní a krajské soudu, Sagit, ÚZ číslo 893

Vládní nařízení ze dne 13.1.1928 číslo 8/1928Sb.

zákona č. 79/1896 ř.z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád) (ve znění platném k 9.5.1945)

Vládní nařízení číslo 20/1955Sb.

Vládní nařízení číslo 91/1960, o správním řízení

zákon č. 120/2001Sb., v platném znění, o soudních exekutorech a exekuční činnosti,

zákon č. 500/2004Sb., v platném znění, správní řád

zákon č. 337/92Sb., v platném znění, o správě daní a poplatků

zákon č. 121/200Sb., v platném znění, o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů

Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 20Cdo 331/2001

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.un. Prz 36/67

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. Cpj 159/79, R 21/1981

Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 2Cdon 1446/96, Soudní judikatura, 1997, č. 113

Usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 20Cdo 1261/2005